

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Johanna Viklund

TERVEISIÄ KOTIIN
-RYHMÄTOIMINNAN MERKITYS
VAASAN VANKILASSA
RANGAISTUSTAAN SUORITTAVILLE
ISILLE

Sosiaali- ja terveysala
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Johanna Viklund
Opinnäytetyön nimi	Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys Vaasan vankilassa rangaistustaan suorittaville isille
Vuosi	2015
Kieli	Suomi
Sivumäärä	48 + 2 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitystä Vaasan vankilassa rangaistustaan suorittaville isille. Tutkimuksen tavoitteena oli myös tuoda esiin vankilassa tehtävän perhetyön merkitystä vankeudessa oleville vanhemmille ja heidän lapsilleen sekä herättää kiinnostusta Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan jalkauttamiseen muissakin vankiloissa.

Aineisto tutkimukseen kerättiin havainnoiden ja kyselylomakkein Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneilta isiltä syksyn 2014 - syksyn 2015 aikana. Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa järjestettiin aineiston keräämisen aikana neljä kertaa, joihin osallistui toiminnan alusta loppuun yhteensä kahdeksantoista isää. Kaikki toimintaan osallistuneet isät osallistuivat tutkimukseen. Kyselylomake sisälsi avoimia kysymyksiä ja monivalintakysymyksiä. Vastaukset purettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla ja tuloksia havainnollistettiin käyttämällä kuvioita ja vastauksissa käytettyjä sitaatteja. Tutkimus suoritettiin yhdistämällä kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta antoi toimintaan osallistuneille isille eväitä vanhempi-lapsisuhteen lähentymiseen ja tietoa lapsen kehityksestä. Isät kokivat ryhmätoiminnan väylänä puhua vanhemmuudesta, lapsista ja oman elämäntavan vaikutuksesta lapsen elämään. Tutkimus osoitti myös ryhmätoiminnan antaneen isille positiivisen kokemuksen ja konkreettisen tavan näyttää lapselle, että hän on tärkeä. Kaikki ryhmätoimintaan osallistuneet isät olivat sitä mieltä, että ryhmätoimintaa pitäisi järjestää kaikissa vankiloissa ja näin mahdollistaa vankilassa oleville isille kokemus olla jollain lailla lapsensa elämässä mukana.

Avainsanat	Vankeus, perhetyö, isät, lapset, vanhempi-lapsisuhte, ääneen lukeminen
------------	--

ABSTRACT

Author	Johanna Viklund
Title	The Meaning of Greetings Home -Group Activity for the Fathers Serving a Sentence in Vaasa prison
Year	2015
Language	Finnish
Pages	48 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The purpose of this bachelor`s thesis was to examine the importance of Greetings Home -group activities for the fathers serving their sentence in Vaasa prison. The aim of the study was also to highlight the importance of family work in prison for the parents doing time and their children and also to promote the launch of this group activity in other prisons.

The research material was collected through observation and questionnaires to a group of fathers who participated in the group activity during autumn 2014 - autumn 2015. This group activity was organized four times while the material was collected and the group activity was participated altogether by 18 fathers. All of the fathers participated also in the research. The questionnaire included open-ended questions and multiple-choice questions. The responses were analysed with material oriented content analysis and the results were illustrated whit figures and citations. The research was carried out by combining qualitative and quantitative research.

The study revealed that this group activity gave the fathers an opportunity to approach their children and gave them information about a child`s development. The fathers felt that this group activity gave them a chance to discuss being a parent, the children and the impact of their lifestyle on the child`s life. The study revealed that the group activity had given the fathers a positive experience and a concrete way to show their feelings to their children.

All of the fathers that had participated in Greetings Home -group activity felt that it should be organized in all prisons and thus give all fathers a chance to be near to their child somehow.

Keywords	Imprisonment, fathers, children, parent-child relationship, reading, family work
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	VANHEMMUUS VANKILASSA	9
	2.1 Vankilasta lyhyesti.....	9
	2.2 Isän rooli lapsen elämässä.....	10
	2.3 Vanhemman vankilatuomio ja sen vaikutukset lapseen	11
	2.4 Perhetyö vankilassa.....	13
3	TERVEISIÄ KOTIIN -RYHMÄTOIMINTA.....	16
	3.1 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan taustaa	16
	3.2 Godnattsagor inifrån -projektista tarkemmin.....	17
	3.3 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta Vaasan vankilassa	19
	3.4 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan tavoitteet.....	20
	3.5 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan sisältö	21
	3.6 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys isille.....	22
	3.7 Satujen merkitys lapsen kehitykseen	24
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
	4.1 Tutkimusmenetelmät.....	26
	4.2 Aineiston kerääminen	27
	4.3 Aineiston analysointi	28
	4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	29
5	TUTKIMUSTULOKSET	31
	5.1 Osallistujien lapsuuden kokemukset lukemisesta.....	31
	5.2 Osallistujien ajatukset lukemisen tärkeydestä	32
	5.3 Osallistujien oppimat asiat ryhmätoiminnan aikana	33
	5.4 Osallistujien kuvaus oppimistaan asioista	34
	5.5 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys.....	36
	5.6 Ajatukset kirjapaketin merkityksestä.....	39
	5.7 Ajatukset lapsen äidin/huoltajan suhtautumisesta kirjapakettiin	41
	5.8 Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneiden isien terveiset.....	42
6	JOHTOPÄÄTÖSET	45

7 POHDINTA.....	47
LÄHTEET.....	49
LIITTEET	

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Kokemus lapsuudessa luetuista kirjoista.	s. 31
Kuvio 2. Kokevatko isät ääneen lukemisen tärkeäksi.	s. 32
Kuvio 3. Isien kokemus uuden oppimisesta ryhmätoiminnan aikana.	s. 33
Kuvio 4. Ilmaisut uuden oppimisesta ryhmätoiminnan aikana (lkm).	s. 34
Kuvio 5. Ilmaisut Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkityksestä isille (lkm).	s. 36
Kuvio 6. Ilmaisut kirjapakettin merkityksestä lapselle.	s. 39
Kuvio 7. Lapsen äidin/muun huoltajan suhtautuminen kirjapakettiin.	s. 41
Kuvio 8. Ilmaisut ryhmätoiminnasta.	s. 42

LIITELUETTELO

LIITE 1. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan haastattelulomake

LIITE 2. Suostumuslupa tutkimukseen osallistumiseen

1 JOHDANTO

YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksen mukaan (Unicef 2015) lapsella on oikeus kummankin vanhemman tukeen ja kasvatukseen. Valtion ja kuntien tulee tukea toiminnallaan vanhempia heidän tehtävässään. Lapsella joka asuu erossa vanhemmistaan on oikeus tavata ja pitää vanhempia yhteyttä säännöllisesti. Lapsen oikeuksien huomioon ottaminen ja toteuttaminen kuuluu valtion ja kuntien viranomaisille, eli julkiselle vallalle. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 5.)

Opinnäytetyöni aiheena oli Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys Vaasan vankilassa rangaistustaan suorittaville isille. Olin laatinut kyselylomakkeen jonka avulla halusin saada selville miten isät kokevat ryhmätoiminnan, mitä toiminta heille merkitsee, mitä he ovat toiminnassa oppineet ja mitä he ajattelevat toiminnassa mukana olemisen merkitsevän heidän lapsilleen ja lapsen huoltajalle.

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on saanut innoituksensa projektista Godnattsagor inifrån, joka on vastaavanlainen ryhmätoiminta Ruotsissa. Suomessa Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on tällä hetkellä toiminnassa ainoastaan Vaasan vankilassa, kun taas Ruotsissa Godnattsagor inifrån -projekti on toiminnassa 19 vankilassa. Haluankin opinnäytetyöni avulla osoittaa, että vankilassa järjestettävä ja vanhemmuutta tukeva Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on hyödyllinen ja se edistää Rikosseuraamuslaitoksen laatimien lapsi- ja perhetyön linjauksien jalkauttamista käytäntöön.

Vanhemman vankilantuomio vaikuttaa aina negatiivisesti lapsen ja vanhemman suhteeseen. Panostamalla vankilassa tehtävään perhetyöhön voidaan näitä vankeuden aiheuttamia vaikutuksia vähentää. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on kiinnostavaa ja motivoivaa toimintaa vankilassa oleville isille. Parhaimmillaan toiminta antaa isälle ja lapselle jotain yhteistä ja merkittävää ja näin lähentää vanhemman ja lapsen suhdetta.

2 VANHEMMUUS VANKILASSA

Suomessa suorittaa vankeustuomiota noin 3000 ihmistä. Vankeustuomio vaikuttaa myös vankeudessa olevan läheisiin, etenkin lapsiin. Vankeuden aiheuttama lapsen ero vanhemmasta voi johtaa vanhempi-lapsisuhteen hajoamiseen tai etääntymiseen. Vankeuden jälkeen suhteen uudelleen rakentaminen saattaa olla haastavaa. Tämän takia lapsen ja vanhemman suhdetta tulee tukea erilaisin keinoin rangaistuksen aikana lapsen etua ajatellen. (Lapsi- ja perhetyönlinjaukset 2013, 8.)

2.1 Vankilasta lyhyesti

Oikeusministeriön alaisuuteen kuuluva Rikosseuraamuslaitos on vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoviranomainen. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on lisätä omalta osaltaan yhteiskunnan turvallisuutta ja ehkäistä uusintarikollisuutta. Toimintaa säätelee laki ja suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeinä pidetyt arvot, jotka käytännössä tarkoittavat inhimillistä ja tasavertaista kohtelua, ihmisoikeuksien turvaamista ja rikoksettoman elämän tukemista. (Rikosseuraamuslaitos 2014.)

Rikosseuraamuslaitos on jaettu kolmeen täytäntöönpanoalueeseen, jotka ovat Etelä-Suomen rikosseuraamusalue, Länsi-Suomen rikosseuraamusalue ja Itä-Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue. Vankiloita alueilla on yhteensä 26, joista suljettuja vankiloita on 15 ja avovankiloita 11. (Rikosseuraamuslaitos 2014.)

Vankeusrangaistus on joko määräaikainen tai elinkautinen. Määräaikainen vankeusrangaistus yhdestä rikoksesta on vähintään neljätoista päivää tai enintään kaksitoista vuotta. Useammista rikoksista tuomittaessa määräaikaisen rangaistuksen pituus voi olla maksimissaan 20 vuotta. Elinkautiseen vankeuteen tuomitun vapauttamista koskevat asiat käsitellään aina Helsingin hovioikeudessa vangin hakemuksesta, mutta aikaisintaan kun vankilassaolo aikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Vankeusrangaistus on mahdollista muuttaa tietyin kriteerein ehdolliseksi vapaudeksi tai yhdyskuntapalveluksi.

Tuomiota suunniteltaessa päätetään sijoitetaanko vanki suljettuun vankilaan vai avolaitokseen. Kaikki vankeusajan toiminnot tulee tavoitella rikoksetonta elämää ja tätä tukee vankilassa tehtävä rangaistusajan suunnitelma. Suunnitelma pitää sisällään rangaistusajan tavoitteet ja toiminnot sekä mahdolliset suunnitelmat valvotusta koevapaudesta, ehdonalaisesta vapautumisesta ja poistumislupien myöntämisestä. (Sassi & Huhtimo 2006, 7-9.)

Vankeuslain nojalla vangilla on mahdollisuus hakea poistumislupaa vankilasta. Poistumislupa voidaan myöntää, kun vankeustuomiosta on suoritettu vähintään 2/3 edellyttäen, että vankeusrangaistusta on suoritettu vähintään kaksi kuukautta. Pääsääntöisesti poistumislupia voidaan tarkan harkinnan jälkeen myöntää korkeintaan kolme vuorokautta kahden kuukauden jaksoissa. (Portti vapauteen 2015 a.) Vangilla on oikeus vastaanottaa vieraita pääsääntöisesti valvottuihin tapaamisiin niille varattuina aikoina siten, että tapaajan ja vangin välillä on pöytä ja pleksilasi. Vanhemman ja lapsen valvotussa tapaamisessa lapsella on oikeus koskettaa vanhempaansa, joka tekee tapaamisesta lapselle mielekkäämpää. Vangeilla on myös kerran kuukaudessa mahdollisuus valvomattomaan perhetapaamiseen vankilassa sijaitsevassa perhetapaamisiin suunnitellussa tilassa. Tilaan on varattu lapsille leluja, sänky ja peseytymistilat. Tilassa on myös mahdollista keittää kahvia ja laittaa pientä tarjottavaa. Oikeuden perhetapaamisiin päättää vankilan johtaja. (Portti vapauteen 2015 b.) Rikosseuraamuslaitoksen lapsi- ja perhetyön linjausten mukaan valvomattomia tapaamisia myönnettäessä on otettava huomioon lapsen etu. Valvomattomien tapaamistilojen käyttöä on mahdollisuuksien mukaan lisättävä, jotta lapsella on mahdollisuus tavata vanhempaansa mahdollisimman usein. Lapsinäkökulma tulee huomioida kohdatessa lapset, jotka tulevat tapaamaan vankilassa olevaa vanhempaa. (Rikosseuraamuslaitos 2013.)

2.2 Isän rooli lapsen elämässä

Isä on korvaamaton ja ainutlaatuinen eikä hänen olemassaoloaan voida kieltää tai unohtaa. Näiden asioiden takia suhdetta isään on pakko käsitellä, oli hän läsnä lapsen elämässä tai ei. Joissakin tilanteissa lapsi voi käytännössä jäädä isättömäksi esimerkiksi vaikean avioeron seurauksena. Yhteistyö eroavien vanhempien välillä

voi olla vaikeaa, mutta vanhemmuudesta ei voi erota. Lapselle saattaa jäädä valtava aukko elämään, minkä seurauksia ei voida välttämättä ennustaa. Vanhempaa ei voida lain mukaan velvoittaa pitämään yhteyttä lapseensa, mutta sitä vastoin vanhempi voi vaatia oikeutta lapsensa tapaamiseen. (Lahtiharju 2009.)

Enroosin tutkimuksen (2008) mukaan suurella osalla vankilassa olevista miehistä oli alaikäisiä lapsia, joista heillä oli ollut jonkin asteinen vastuu siviilissä. Suurin osa vanki-isistä ei ole ollut naimisissa lasten äidin kanssa. Lisäksi, jos lapsia oli useita, heillä oli yleensä eri äidit. Isillä oli hyvin erilaisia rooleja lastensa elämässä: jotkut isät asuivat lastensa kanssa ennen vankeutta, jotkut isät näkivät lapsiaan säännöllisesti, kun taas jotkut isät näkivät lapsiaan harvoin tai ei ollenkaan. Suurin osa vanki-isistä asui kuitenkin edes yhden lapsensa kanssa samassa taloudessa vankilaan joutuessaan. Useat isät antoivat myös taloudellista tukea tai näkivät säännöllisesti lapsiaan, joidenka kanssa he eivät asuneet samassa taloudessa. Vanki-isien kontakti lapsiin oli rajoitettua ja riippui vahvasti isän suhteesta lapsen äitiin. Isät olivat huolissaan korvaako joku toinen mies heidän paikkansa lapsen elämässä. Vankeus ei tehnyt isistä huonoja, mutta aiheutti haasteita ja rajoituksia kuin muillekin lapsistaan erossa asuville isille. Vankilassa olevat isät saattoivat luopua isän roolistaan haasteiden alla. (Enroos 2008, 38.)

2.3 Vanhemman vankilatuomio ja sen vaikutukset lapseen

Kiintymyssuhteen muodostumisessa lapsen ja vanhemman välillä alkaa kahdesta toisiinsa vaikuttavasta prosessista. Vauvan kiintyminen vanhempaan on tapahtuma, jonka perimmäisenä tarkoituksena on vauvan pysyminen hengissä, johon sisältyy ravinnon ja turvan saaminen. Vanhemman kiintyminen vauvaan on osa biologista tarvetta antaa hoivaa ja suojaa, mutta kaikkein tärkein on tunneside, rakkausfunktio. Vanhemmuuteen kuuluu, että vanhempi kykenee asettamaan lapsen tarpeet omiensa edelle. Lapsi tarvitsee lisäksi pysyviä ihmissuhteita. Riski lapsen kehityksen vaarantumiseen suurenee, jos läheisissä ihmissuhteissa tapahtuu katkoksia. (Huttunen & Niemelä 2002, 33-34.) Sinkkonen (1998, 249) toteaa, että ero toisesta vanhemmasta, tässä tapauksessa isästä on aina tragedia oli syy siihen mikä tahansa. Ero toisesta vanhemmasta estää vuorovaikutuksen ja läheisyyden toteutumista ja ne voivat loitontaa lopullisesti vanhemman ja lapsen toisistaan.

Vanhemman joutuminen vankilaan, voi aiheuttaa toisessa vanhemmassa tunteen, että on parempi jos lapsi ei pidä yhteyttä tai näe vankilassa olevaa vanhempaansa enää, mutta lopputulos saattaa olla henkisesti kuormittava kaikille osapuolille ja jättää syvät arvet sieluun. On olemassa paljon isiä, jotka ovat ahdistuneita ja surullisia, koska heiltä on viety mahdollisuus osallistua edes joillain lailla lastensa elämään. (Sinkkonen 1998, 249.) Lastensuojelulain (L13.4.2007/417) 4§ mukaan vanhempia on tuettava lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa siten, että ensisijaisesti otetaan huomioon lapsen etu.

Vankilatuomio vaikuttaa aina vangin lisäksi koko perheeseen, niin lapsiin kuin puolisoon tai kumppaniin. Vanhempi, joka jää kotiin on kovien paineiden alla. Hänelle jää yksin lasten kasvatusvastuu. Puolison vankeus herättää paljon kysymyksiä, joihin on hankalaa saada vastauksia. Paineiden keskellä lapsi ja hänen huolensa sekä kysymyksensä voivat jäädä huomioimatta kotiin jääneeltä vanhemmalta. Vankilaan joutuneella vanhemmalla on mahdollisesti vaikeuksia pitää yhteyttä lapseen, koska poistumisluvat ja yhteydenpito puhelimitse ovat rajoitettuja. Myöskään oikeus perhetapaamisiin ei tapahdu hetkessä ja vankiloiden perhetapaamisiin tarkoitetut tilat vaihtelevat huomattavasti eri vankiloiden välillä. (Sassi 2012, 10.) Vankeuslain (L 23.9.2005/767) 4 luvun 8§ mukaan vankia sijoittaessa vankilaan tulee ottaa huomioon yhteyksien säilyminen lähiomaisiin ja muihin läheisiin.

Vanhemman vankeustuomiosta täytyy kertoa lapselle totuus lapsen ikätason mukaisesti. Lapsi voi muuten epä tietoisena kehittää mielikuvituksessaan paikan missä vanhempi on, esimerkiksi ajatella, että vanhempi on kuollut tai hyljännyt hänet. Puhumalla avoimesti asioista autetaan lasta. Pienelle lapselle on riittävää kertoa, että isä on tehnyt väärin ja sovittaa nyt tekoaan vankilassa. Vanhemman lapsen kanssa voidaan asioista keskustella suoremmin. Lapselle on kerrottava minkälainen paikka vankila on, jotta lapsi voi olla rauhallisin mielin siitä, että isä on turvassa. (Sassi 2015.)

COPING (Children of prisoners, Interventions & Mitigations to Strengthen Mental Health) oli vuosina 2010-2012 toteutettu EU-hanke. Se oli ensimmäinen laaja eurooppalainen vankien lapsista tehty tutkimus. Tutkimuksessa selvitettiin, miten

lapset pystyvät käsittelemään tilannetta, missä vanhempi joutuu vankilaan. (Ikala 2013.) Lapsilla, joiden vanhempi oli saanut vankeusrangaistuksen, oli suurempi riski häiriökäyttäytymiseen ja tutkimusten (The COPING project 2012) mukaan lisääntynyt riski mielenterveyden ongelmiin. Lapset olivat kertoneet surusta, eroahdistuksesta ja painajaisista sekä pitkistä tapaamismatkoista vankilassa olevan vanhemman luokse. Suurin osa lapsista tunsu häpeää ja kärsivät leimaantumisesta, kun vanhempi oli vankilassa. Lapsilla oli suuri tuen- ja avuntarve, kun vanhempi joutui vankilaan. Kun kotiin jäänyt vanhempi sai välitöntä tukea vanhemmuuteen ja arjesta selviytymiseen, edesautti se myös lapsen selviytymistä. (Lehmusvaara 2015.) Vankilassa olevan vanhemman tietoutta vanhemmuuden tärkeydestä pitäisi lisätä. Tähän on ratkaisuna se, että vankilassa järjestettäisiin vanhemmuutta tukevia ohjelmia ja vanhempia kannustettaisiin osallistumaan niihin. Vanhemmalle pitäisi antaa mahdollisuus toteuttaa vastuunottamista lapsensa hyvinvoinnista ja häntä pitäisi kannustaa olemaan kiinnostunut lapsensa arjesta sekä ottamaan kantaa lapseensa liittyviin asioihin. Vankilassa olevan vanhemman rooli lapsen elämässä saattaa olla ratkaisevaa lapsen selviytymisen ja hyvinvoinnin kannalta. COPING tutkimuksessa suositellaan tunnistamaan vanhemmuuden tukemisen arvo lapsen selviytymiselle. (The COPING project 2012, 291-292.)

2.4 Perhetyö vankilassa

Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa painotetaan perhe- ja lapsinäkökulman huomioonottamista. Strategiassa todetaan, että vankilassa olevan yhteydenpitoa perheeseen ja lapsiin tuetaan, kuin myös yhteiskunnan palveluverkostoon ja muihin sosiaalisiin verkostoihin. Tavoitteena on kehittää vankilassa tapahtuvaa perhetyötä ottaen huomioon erityisesti lapsinäkökulma. (Rikosseuraamus 2011, 10.) Ruotsissa perhetyö on otettu vakavasti jo 1990 -luvulla, mutta Suomessa lapsi- ja perhetyönlinjauksista huolimatta perhetyötä ei olla saatu jalkautettua käytäntöön naapurimaan tavoin. Asennetason ongelmat vaikuttavat käytännön toteuttamiseen; vanki-vanhempaa ei nähdä välttämättä kelvollisena vanhempana, vaikka vanhemmuuteen panostamisella voitaisiin vaikuttaa jopa uusintarikollisuuden ehkäisyyn. Vanhemmuuteen panostamalla voidaan

ennaltaehkäistä myös rikollisuuden sukupolvittumista. Vanhemmuuteen on helppo identifioitua uudestaan, kun haastetaan vanki-vanhempaa ristiriitaan vertaamalla rikollista identiteettiä isyyden kanssa. Herätellään vankia vastuullisen vanhemmuuden kautta ja kohdataan vanki myös vanhempana. Vankiloissa järjestetyt vanhemmuusryhmät, joissa keskustellaan ja puhutaan isyydestä, ovat olleet suosittuja ja näihin ryhmiin pitäisi ennen kaikkea panostaa. (Sassi 2015.)

Uusintarikollisuuteen vaikuttaminen on korostunut rikosseuraamusalalla. Erilaisia toimintaohjelmia on otettu käyttöön joilla on pyritty vaikuttamaan tuomittujen päihiteidenkäyttöön ja rikoksettomuuteen. ”Perhe muurien toisella puolella” julkaisussa (Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 1/2003) todettiin, että erilaisten sosiaalisten verkostojen merkitystä ei ole huomioitu tarpeeksi uusien toimintaohjelmia suunniteltaessa. Perhesuhteiden ylläpito vankilassa ollessa edesauttaa yhteiskuntaan sijoittumista vapautumisen jälkeen, mikä taas saattaa vaikuttaa myös uusintarikollisuuden vähentymiseen. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 5–6.)

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää ja tukea vankeudessa olevan perhesuhteita. Vankiloissa tulee järjestää säännöllisesti vanhempi-lapsi-päiviä, jolloin lapsella on mahdollisuus leikkiä, pelata ja askarrella vanhempansa kanssa. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 22.) Vangin vanhemmuuden kehittymistä ja kuntoutumista on mahdollista edistää vankeusaikana ja näin voidaan estää mahdollinen ongelmien jatkuminen sukupolvelta toiselle. Vangin elämän kulkuun voidaan vaikuttaa merkittävästi vanhemmuutta tukevilla toimilla. Tulevaisuudessa tarvitaan tutkimusta aiheesta sekä vanhempien että lasten näkökulmasta. Kehittämiskohteena on vankien ja heidän perheidensä tukeminen myös vapautumisen jälkeen yhteistyössä vankilaviranomaisten ja vangin oman kunnan asiantuntijoiden kesken. (Lapsiasiavaltuutettu 2011.)

Perhetyö saatetaan nähdä vankiloissa leikkinä, lauluna ja liikuntaa tyypillisinä puuhasteluna, mutta näidenkin toimintojen alla ollaan monien kipeiden asioiden äärellä. Yksi perhetyön muoto Vaasan vankilassa on Terveisiä kotiin – ryhmätoiminta, jonka tarkoituksena on myös herättää ristiriitaa vangeissa suhteessa omaan rikolliseen käyttäytymiseen ja sen vaikutuksista lapseen eli

vanhemmuuteen. Ryhmätoiminnassa käydään keskustelua rikollisesta elämäntavasta, omista valinnoista, oman elämän merkityksestä ja omasta identiteetistä. Ryhmätoiminnassa on siis kyse paljon muustakin kuin, että kirjaston tädit juttelevat kirjoista ja luetaan satuja cd:lle miltä se ryhmän ulkopuolelle saattaa näyttää. Pienillä teoilla pystytään vaikuttamaan isoihin asioihin. (Lakso 2015.)

Vankiloissa järjestettävä perhetyö pitää sisällään monia eri käytäntöjä vankilasta riippuen. Perhetyöksi luetaan seuraavia kokonaisuuksia:

- yhteydenpito vangin läheisiin
- vangin osallistuminen lapsen virallisiin asioihin
- päihdekuntoutuksen järjestäminen
- poistumisluvat lastensuojeluasioissa
- perhetapaamiset
- vangin läheisten ohjaus ja tukeminen
- isä/lapsi –ryhmien järjestäminen
- perheterapeuttisten istuntojen järjestäminen
- yksilötyö liittyen perheeseen
- perheleirit
- perheen käytännön asioiden selvittely ja avustaminen (Sassi & Huhtimo 2015, 23.)

3 TERVEISIÄ KOTIIN -RYHMÄTOIMINTA

Vankeudessa olevan vanhemman on vaikeaa ylläpitää vahvaa suhdetta lapseen, koska hän ei ole mukana lapsen arjessa. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta ei ole ratkaisu tähän ongelmaan, mutta antaa vanhemmalle ja lapselle jotain yhteistä, vaikka vanhempi ei ole fyysisesti lapsen tavoitettavissa. Vankeudessa olevan vanhemman ja lapsen suhteen vahvistamisella tai korjaamisella on vaikutuksensa myös aikaan vankeuden jälkeen. Vanhemman vapauduttua on kotiin palaaminen tai yhteydenpito lapseen helpompaa ja luontevampaa, kun yhteyttä on jo saatu luotua. Suhteen paranemisen jälkeen vanhemman on helpompi ottaa vastuu omasta roolistaan vanhempana, isänä, joka taas saattaa vaikuttaa rikollisesta elämäntavasta tai päihteistä luopumiseen. Pitkällä tähtäimellä vanhemman elämänmuutos saattaa vaikuttaa myös lapsen mahdolliseen rikolliseen- tai häiriökäyttäytymiseen. (Andersson & Johansson 2010, 21.)

3.1 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan taustaa

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on saanut alkunsa Malmön kirjastonhoitaja Karin Johanssonin satuprojektista Godnattsagor inifrån. Johansson taas sai innostuksensa vastaavanlaisesta englantilaisesta projektista Big Book Share, joka on toiminut Englannin vankiloissa hyvällä menestyksellä jo yli kymmenen vuoden ajan. Projektin tarkoituksena oli vahvistaa lapsen ja vankilatuomiota suorittavan vanhemman suhdetta ja näin vähentää niitä negatiivisia vaikutuksia, joita vankeusaika saattaa aiheuttaa lapsen ja vanhemman välille. (Björkhagen Turesson 2011, 7.)

Big Book Share -projekti sai alkunsa vuonna 2000 Nottighamin vankilassa. Tarkoituksena oli aloittaa yhteistyö kirjastojen ja vankiloiden välillä ja antaa vangeille keinoja lähestyä perhettään kirjojen avulla. Keväällä 2002 Big Book Share voitti the Libraries Change Lives Award palkinnon. Big Book Share -projektin tavoitteena oli edistää lasten lukemisen kehittämistä, yhdistää perheitä ja tuoda kirjaston palveluita tutuiksi lapsille ja vankilassa oleville vanhemmille. Pitkän aikavälin tavoitteena oli saada yhteistyö vankiloiden ja kirjastojen välille pysyväksi, jotta erilaisia toimintoja voitaisiin kehittää yksilöllisiin tarpeisiin

vastaten ja kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus osallistua kirjaston ja vankilan yhteistyöllä järjestämiin projekteihin. (Reading Agency 2015, 1.)

Big book share -projektissa vankilassa oleva vanhempi lukee ja nauhoittaa kirjan cd:lle, joka lähetetään kirjan kanssa lapselle kotiin. Tarkoituksena oli, että lapsi voi jatkaa kirjan lukemista itse tai seurata kirjasta kuulemaansa tarinaa. Magilliganin vankilassa vangit olivat kokeneet projektin lähentäneen heidän suhdettaan kotona olevaan perheeseen. He kokivat myös tekevänsä jotain hyödyllistä lapsilleen ja puolisoilleen. Kirjan lukeminen antoi vangille tunteen normaaliudesta. Kun isä luki kirjan nauhalle, hän pystyi olla hauska tai jännittävä. He tunsivat olevansa vain isiä lukemassa kirjaa lapselleen päivän päätteeksi. Lapset myös hyötyivät kuulemastaan, eräs vanki-isä kertoi, että hänen lapsensa keskittymiskyky koulussa ja lukemisen valmiudet olivat parantuneet hänen kuunnellessaan isänsä nauhoittamia iltasatuja. Toinen vanki-isä kertoi, että lukeminen oli ollut hänelle haaste, mutta motivaatio lukea omalle lapselleen iltasatu, kannusti häntä opettelemaan lukemaan vankilassa. Projektin avulla voidaan helpottaa perheiden lähentymistä ja kannustaa ja motivoida isää kunnostautumaan. (Blacker 2014.)

3.2 Godnattsagor inifrån -projektista tarkemmin

Keväällä 2008 Fosien vankilassa kerääntyi ryhmä isiä ensimmäiseen opintopiiriin ja syksyn aikana opintopiiri oli käynnissä myös Kirsebergin vankilassa. Toiveena oli, että tästä projektista voisi tulla vankiloiden vakiintunutta toimintaa. Projekti oli toteutettu yhteistyössä Malmön Kaupunginkirjaston, Kriminaalihuollon ja Malmön vapaaehtoisjärjestö Brygganin kanssa. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun kirjasto sai tukea rikosten ennaltaehkäisevään toimintaan. (Andersson & Johansson 2010, 12.) Vuonna 2010 Godnattsagor inifrån projektista tehtiin käsikirja (Godnattsagor inifrån, en metodhandbok), jonka tarkoituksena oli herättää kiinnostusta ja toimia inspiraationa ja laadun takaajana vankiloissa joissa projekti oli jo käynnissä. Käsikirjan julkistamisen jälkeen aloitettiin myös virallisesti kouluttamaan projektista kiinnostunutta henkilökunta eri vankiloissa. (Björkhagen Turesson 2011, 9.) Godnattsagor inifrån -projektiin on tällä hetkellä

koulutettu 19 vankilaa ja 15 kirjastoa. Projekti on otettu pysyväksi toimintamuodoksi suurimmassa osassa vankiloita. (Schöld 2015.)

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan innoittajasta, Godnattsagor inifrån -projektista on tehty laajempi tutkimus (Sagor som skapar skillnad 2011), jossa oli tutkittu projektin merkitystä vankien, heidän perheidensä ja henkilökunnan näkökulmasta. Tutkimuksen tekijänä oli sosiaalityön tohtori Annelie Björkhagen Turesson, Malmön korkeakoulusta. Hän oli käyttänyt tutkimusmenetelminä havainnointia, kyselylomakkeita, sekä laadullista haastattelua. Tulokseksi saatiin, että projekti Godnattsagor inifrån oli ollut merkittävä vankeudessa oleville isille monellakin tavalla, mutta ennen kaikkea isät olivat saaneet osoitettua lapsilleen konkreettisesti tunteensa satupaketin avulla. Ryhmätoiminta oli tuonut iloa lapsille, vankilassa oleville isille ja lasten huoltajille. Kiinnostus lukemiseen oli myös herännyt niin lapsilla kuin vankilassa olevilla isillä, joka vaikuttaa positiivisesti kumpaankin kohderyhmään. Ryhmätoiminta oli ollut myös positiivisesti merkityksellinen vankilassa olevien isien ja vankeinhoidon työntekijöiden välillä. Ryhmätoiminta oli kannustanut vankilassa olevaa isää osallistumaan muihinkin vanhemmuutta tukeviin toimintoihin. Lasten ja perheen merkitys vankilassa oleville isille oli merkittävää ajatellen yhteiskuntaan sijoittumista vapautumisen jälkeen. (Björkhagen Turesson 2011, 68.)

Godnattsagor inifrån -projektista on tehty myös loppuraportti (Slutrapport projekt Godnattsagor inifrån 2010) kirjastonhoitaja Karin Johannssonin toimesta. Raportissa oli kerrottu projektin toiminnasta ja toimivuudesta vankiloissa sekä toiminnan aikana saaduista kvalitatiivisista ja kvantitatiivisista tuloksista vuosilta 2008–2009. Tuona aikana Godnattsagor inifrån -projektiin osallistui yhteensä 39 isää ja 71 lasta vastaanotti satupaketin.

Tuloksia kerättiin siten, että projektin viimeisellä kokoontumiskerralla isät saivat täyttää strukturoidun kyselylomakkeen ja heti sen jälkeen he saivat suullisesti kertoa kokemuksiaan projektista. Kaikki (39) projektissa mukana olleet isät osallistuivat tutkimukseen. Lasten äideistä/huoltajista 20 vastasi satupaketin mukana lähetettyyn kyselylomakkeeseen ja vankeinhoidosta 7 osallistui tutkimukseen.

Tuloksissa ilmeni, että enemmistö isistä koki saaneensa tukea vanhemmuuteen, tunsu suhteensa lapseen lähentyneen ja koki saaneensa itsevarmuutta ääneen lukemiseen sekä tunsu olevansa enemmän kiinnostunut kirjojen lukemisesta. Isät kokivat myös saaneensa uuden, positiivisen ja neutraalin puheenaiheen lapsiensa ja läheistensä kanssa. Projekti oli ollut merkittävä myös isien luodessa uutta suhdetta lapseen, jonka kanssa ei ole ollut tekemisissä pitkään aikaan. Vankeinhoidon henkilökunta oli myös kokenut projektin positiivisena, koska he olivat nähneet vanki-isissä uuden, herkemmän puolen ja heidän kanssaan oli helpompi keskustella perheen tilanteesta. Projektiin osallistuneet isät olivat myös enemmän kiinnostuneita osallistumaan muihin vanhemmuutta tukeviin ryhmätoimintoihin.

Lapset jotka olivat vastaanottaneet satupaketin olivat myös suhtautuneet positiivisesti. Lapset pystyivät ikävän tullessa kuuntelemaan isänsä ääntä cd-levyltä ja olemaan tällä tavoin isäänsä lähellä muutenkin kuin vain vankilan vierailuajoina. Lasten äidit kertoivat, että lapset puhuivat enemmän isästään ja saattoivat kuunnella satua monta kertaa päivässä. Lapset kokivat olonsa iloisiksi ja tunsivat saavansa läheisyyttä. Suurin osa äideistä koki inspiroituneensa myös itse lukemaan kirjoja lapsilleen. (Johansson 2010, 9-10.)

3.3 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta Vaasan vankilassa

Suomessa Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta sai alkunsa vuonna 2011 Vaasan kaupunginkirjaston johtaja Birgitta Auren ehdotuksesta. Auren ehdotti, että SeAmkin hallinnoiman, ESR-rahoitteisen Verkko haltuun -projektin puitteissa voitaisiin toteuttaa Godnattsagor inifrån kaltainen projekti Vaasan vankilassa. Vaasan kaupunginkirjaston henkilökunta innostui ajatuksesta ja he ottivat yhteyttä Vaasan vankilaan ja saivat positiivisen vastaanoton projektin toteuttamisesta. Projektiin sitoutuneet Vaasan kaupunginkirjaston pedagogiset informaatikot Terhi Piikkilä ja Lena Sångfors kävivät Tukholmassa koulutuksessa ja pian tämän jälkeen projekti julkaistiin medialle ja Vaasan vankilan vangeille. Ensimmäiselle kurssille ilmoittautui viisi vankia ja tämän jälkeen kurssi on ollut suuressa suosiossa vankien keskuudessa. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta muodostui pysyväksi toiminnaksi vuonna 2012. (Piikkilä 2015.)

Vaasan vankilan sosiaalityöntekijä Mari-Anne Lakso kuuli kirjaston projektista ensimmäisten joukossa. Lakso kertoo, että ensireaktio oli, että mikä ihmeen juttu tämä on, mutta toiminnan edetessä huomattiin, että tähän on perhetyötä parhaimmillaan. Lakso on ollut yksi perhetyön vaikuttajista vankilassa ja on aktiivisesti mukana Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnassa. Lakso kertoo saaneensa vastaansa myös jonkin verran kritiikkiä. Vanhat asenteet Suomen vankeinhoidon historiasta nostavat edelleen päätään ja vankilassa tehtävä perhetyö saatetaan edelleen kyseenalaistaa ajatuksella, että kannattaako panostaa vankilassa oleviin vanhempiin, kun he eivät välitä lapsistaan siviilissäkään. Lakso kuitenkin muistuttaa, että väylän avaaminen isän ja lapsen välille antaa vankilassa olevalle isälle mahdollisuuden muutokseen ja lapselle tunteen, että hän on välitetty ja isä on häntä muistanut, joka voi olla se kantava voima lapsen elämässä. (Lakso 2015.)

3.4 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan tavoitteet

Ryhmätoiminnan tarkoituksena on rakentaa ja lievittää vankeuden aiheuttamaa eroa vanhemman ja lapsen välillä antamalla heille uuden tavan kommunikoida ja vahvistaa suhdettaan. Tarkoituksena on myös antaa vanhemmalle mahdollisuus olla enemmän mukana lapsen arjessa ja auttaa lasta kehittämään lukutaitoaan ja näin vaikuttamaan osaltaan positiivisesti lapsen kehitykseen. Englannissa tehdyssä tutkimuksessa on huomattu lukutaidon olevan tärkeämpi tekijä lapsen koulumenestyksessä kuin perheen taloudellinen tilanne tai sosiaalinen tausta. (Johansson 2010, 4.)

Björhagen Turesson (2011, 10) toteaa tutkimuksessaan, että ryhmätoiminnan tärkein tavoite on auttaa rakentamaan tai vahvistamaan vanhempi-lapsisuhdetta vankeudessa olevien isien ja heidän lapsiensa välille. Ryhmätoiminnan avulla vanhempi pystyy antamaan positiivisen kokemuksen lapselleen, olla jollainlailla osallisena perhe-elämässä ja vaikuttaa lapsen lukutaidon kehittämiseen. (Björhagen Turesson 2011, 10.)

Vaasan kaupunginkirjaston näkökulmasta Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on ollut hyvä väylä lapsi-vanhempisuhteen ylläpidossa. Ryhmätoiminta on tuonut hyvin esille ääneen lukemisen merkityksen lapselle ja kannustanut samalla

vankilassa olevia isiä lukemaan. Piikkilä kertoo yhden isän sanoneen ryhmätoiminnan päätteeksi, että ei ole käynyt kirjastossa 15 vuoteen, mutta vapauduttuaan voisi kuvitella käyvänsä. Piikkilä toteaaakin ryhmätoiminnan saavan aikaan myös muutosta ajattelutavassa ja hälventää ennakkoluuloja kirjastoa kohtaan. Kirjaston yhtenä tavoittena onkin tuoda kirjaston palvelut tutuiksi ja kannustaa isiä lukemaan kirjoja. (Piikkilä 2015.)

3.5 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan sisältö

Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Halukkaat vanki-isät hakevat Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan kirjallisesti ja hakijat käydään läpi vankilan osastokokouksessa, jossa arvioidaan ovatko hakijat soveltuvia ryhmään. Kriteereinä ryhmätoimintaan pääsemiseksi on vahva kiinnostus vanhemmuuteen, tuomion pituus mahdollistaa ryhmätoimintaan osallistumisen ja se, että isän tekemä rikos ei ole ollut kohdistettuna lapseen. Vankilan sosiaalityöntekijä pyytää lapsen huoltajalta luvan kirjapaketin lähettämiseen ennen ryhmätoiminnan aloittamista.

Ryhmätoimintaan osallistuu Vaasan kaupunginkirjastosta Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan koulutetut pedagogiset informaattikot, jotka omaavat tarvittavan osaamisen lastenkirjallisuudesta ja ryhmän ohjaamisesta. Kirjasto hoitaa myös kirjojen toimituksen paikan päälle. Vaasan vankilan puolelta ryhmätoimintaan osallistuu vankilan sosiaalityöntekijä, koska on tärkeää, että paikalla on henkilö, joka tuntee vangit ja vankilan käytännöt. Sosiaalityöntekijä osaa myös huomioida ryhmätoiminnassa esille nousseet asiat ja tarpeen niiden työstöön, esimerkiksi ottamalla vanki yksilökeskusteluun. Vankilaturvallisuudesta ja ryhmätoiminnassa tarvittavista välineistä vastaa Vaasan vankila.

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta sisältää kuusi tapaamista kerran tai kaksi viikossa. Tapaamisen kesto on noin 1,5 tuntia johon sisältyy yksi tauko. Jokaisella tapaamisella on oma teemansa.

Ensimmäisellä tapaamisella ryhmäläiset tutustuvat toisiinsa ja kirjastosta osallistuvaan henkilökuntaan erilaisin tutustumisleikein ja lisäksi kaikki saavat

mahdollisuuden kertoa jotain itsestään ja lapsistaan. Toisella tapaamisella puhutaan ääneen lukemisen merkityksestä lapsen kehitykseen ja valitaan kirjapakettiin sisältyvät kirjat sekä kirja, joka nauhoitetaan cd:lle. Kirjaston henkilökunta auttaa kirjojen valinnassa lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Kolmannelle tapaamiselle pyydetään ulkopuolinen inspiraattori, joka havainnollistaa ryhmäläisille äänenpainojen käyttöä ja eläytymistä ääneen luettaessa. Inspiraattorina Vaasassa on tällä hetkellä toiminut näyttelijä Mats Holmqvist. Neljännellä tapaamisella nauhoitetaan valittu kirja cd:lle kirjaston henkilökunnan avustamana. Isät saavat halutessaan lisätä cd:lle äänitehosteita, soittaa instrumentteja ja kertoa nauhalle henkilökohtaisen alku- ja lopputervehdyksen. Nauhoitus on hoidettu kirjastonpuolelta käyttämällä siihen tarkoitettua tietokoneohjelmaa ja tietokonetta. Nauhoitukset editoidaan kirjastolla ennen seuraavaa tapaamista. Viidennellä kerralla valmiit nauhoitukset kuunnellaan ja tarpeen mukaan tehdään korjauksia. Kuuntelu tapahtuu omassa rauhassa, muiden isien kuulematta. Kirjaston henkilökunta antaa informaatiota kirjaston toiminnasta ja antaa kirjavinkkejä isille. Viimeisellä eli kuudennella kerralla kirjapaketti paketoidaan ja valmistellaan lähetettäväksi. Yleensä viimeisellä kerralla juodaan vielä pullakahvit ja isät saavat todistuksen ryhmätoimintaan osallistumisesta. Kirjapaketin mukana lapsen huoltajalle lähetetään informaatiota ryhmätoiminnasta sekä palautelomake vastauskuorineen. Isät täyttävät myös palautelomakkeen ryhmätoiminnasta ja palautetta annetaan myös keskustelemalla.

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan sisältö poikkeaa jonkin verran ruotsin mallista. Ruotsissa ryhmätoiminnassa käytetty tila on esimerkiksi sisustettu pehmoleluilla ja muilla lapsiin liittyvillä koristeilla. Suomessa taas on otettu ruotsin mallista poiketen ulkopuolinen inspiraattori, joka antaa oman panostuksena eläytymiseen ääneen luettaessa. Suomessa puhutaan myös mielummin kirjapaketista kuin satupaketista, koska isien lähettämät kirjat eivät välttämättä ole satuja.

3.6 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys isille

Andersson & Johanssonin (2010, 31) tekemässä käsikirjassa todetaan, että vankilassa olevan vanhemman yhteydenpito lapseen on hyvin rajoitettua.

Godnattsagor inifrån -projekti on antanut vankilassa olevalle vanhemmalle mahdollisuuden antaa lapselle jotain konkreettista, joka on ollut yksi motiivi vanhemmalle osallistua projektiin. Vankeinhoidon työntekijät ovat myös huomanneet positiiviset vaikutukset projektiin osallistuneissa vanhemmissa. Projekti on myös antanut väylän vanhemman ja vankeinhoidon työntekijän välille puhua vaikeistakin asioista liittyen lapseen ja vanhemmuuteen. Työntekijät ovat huomanneet vanhemmissa uuden, pehmeämmän puolen, joka on tullut esiin ns. vankiroolin takaa. Opintopiirissä isät ovat voineet puhua avoimesti lapsista ja niihin liittyvistä aiheista, niin negatiivisista kuin positiivisista. (Andersson & Johansson 2010, 31.)

Vaasan vankilassa kokemukset ovat samankaltaisia naapurimaa Ruotsin kanssa. Vaasan vankilan sosiaalityöntekijä Mari-Anne Lakso kertoo, että tärkeimpiä huomioita ryhmätoiminnassa on ollut, että isät ovat tulleet nähdyksi isinä, ei vain vankeina. Ryhmätoimintaan osallistuneet isät ovat saaneet kokemuksen vanhemmuudesta vertaistuen ja myös siviilistä tulevan kirjaston henkilökunnan kautta. Vertaistuellä isien kanssa päästään ajatustyössä paljon pidemmälle nopeammassa ajassa kuin, että isät otettaisiin yksitellen vastaanotolle keskustelemaan vanhemmuuden merkityksestä. Yksilötyöllä harvoin päästään samoihin tuloksiin kuin ryhmätyöskentelyllä, koska ryhmässä helpottuu asioiden puheeksi ottaminen ja näin vähennetään työskentelyn aloituksen vaikeutta. (Lakso 2015.)

Lapsista ja vanhemmuudesta on ollut helpompi puhua, kun paikalla on samassa tilanteessa olevia isiä. Ryhmätoiminta on myös herättänyt ristiriitaisia tunteita omasta elämäntavasta ja rikollisuudesta ja niiden vaikutuksista lapseen. Ryhmätoiminnan kautta isät ovat saaneet olla osana lapsensa elämää vaikka välit lapseen eivät välittömästi lähentyisikään. Lakso kertoo, että joskus lapselle voi riittää yksikin hyvä kokemus vanhemmasta, joka ei ole ollut läsnä lapsen arjessa, mikä on myös Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan tarkoitus. Lapsi saattaa vanhempana ymmärtää, että hän oli isän mielessä vaikeina aikoina, vaikka elämäntilanteesta johtuen isä ei silloin pystynyt muuhun. Pieninkin yhteys voi kantaa lasta pitkälle aikuisuuteen asti. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on usein

pystytty järjestämään niin, että isillä on ollut mahdollisuus antaa lapselle joulu- tai ystävänpäivälahja. Se, että isältä tulee kirjapaketti postista on positiivinen yhteydenotto ja paketti voi olla ensimmäinen konkreettinen muistaminen johtuen taloudellisesta tilanteesta tai vankeusajoista. (Lakso 2015.)

3.7 Satujen merkitys lapsen kehitykseen

Satujen avulla lapsi oppii kuuntelemaan. Lapsi kuuntelee mielellään, koska sadut vastaavat hänen luontaista kehityskaartaan, joka elävöittää hänen maailmankuvaansa. Erityisesti 5–6-vuotiaan kehitysvaiheessa sadut ohjaavat lasta muodostamaan tärkeitä mielikuvituskuvia. Tällöin sisäisen maailman avautuminen kehittyy tasapainoisesti ja lapsen sanavarasto kasvaa. Suurin merkitys saduilla on varmasti siinä, että niiden avulla lapsi ei-tietoisesti oppii käsittelemään ja havainnoimaan ongelmiaan ja pelkojaan. Vähitellen lapsi oppii, että ongelmat ja pelot ovat kuuluvat elämään, mutta ongelmia voi oppia ratkaisemaan ja pelkojaan voi oppia hallitsemaan. Lapsella on tarve uskoa hyvän voittoon pahasta, joka valaa elämänmyönteistä uskoa lapsen sieluun. Tätä uskoa hän tarvitsee lapsuudessa tapahtuvien hankaluuksien käsittelyyn ja erityisesti aikuisena omilla jaloilla seisomiseen tässä vaativassa maailmassa. Lapsena on tärkeä saada mahdollisuus samaistua satujen kautta sankareihin, koska silloin lapsi saa uskoa vastuksista selviämiseen elämän koetellessa. (Jokipaltio 1997, 17-18.)

Lapsen iloksi kerrotaan satuja, koska jokainen ilonkokemus tukee hänen kasvuaan ja kehitystään. Se on lapsen henkistä ravintoa, jonka tulisi olla lapselle jokapäiväinen kokemus. Sadunkertoja antaa lapselle osan itsestään ja pieni kuuntelija palkitsee kertojan suurella ilolla. Salainen silta rakentuu kertojan ja kuuntelijan välille, satujen silta, joka on lyhin tie sielusta sieluun. (Jokipaltio 1996, 8.) Heikkilä-Halttusen (2015, 96 & 100) mielestä satujen kuuntelemisen pitäisi kuulua jokaisen lapsen perusoikeuksiin, koska yksi sadun tärkeimmistä tehtävistä on tunteiden kehittäminen (Heikkilä-Halttunen 2015, 96 & 100).

Vankeuden aikana vanhemman on haastavaa tai jopa mahdotonta antaa lapselle aikaa ja huomiota lapsen tarvitsemalla tavalla. Vankilassa tehtävä perhetyö on ratkaisevassa asemassa vanhemman ja lapsen suhteen ylläpitämisessä tai jopa

väylä, jonka kautta luodaan uutta pohjaa vanhemman ja lapsen suhteelle. Satujen lukeminen ääneen on yksi tapa luoda ja kehittää suhdetta vanhemman ja lapsen välillä. Kun vanhempi varaa aikaa lapselle ja keskittyy vain häneen, luo se lapselle tunteen olevansa tärkeä ja rakastettu. Raninen (2013) kirjoittaa kirjassaan, että vankilassa olevan vanhemman lapsi kuulee liian harvoin vanhempansa ääntä. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan avulla on mahdollista helpottaa lapsen ikävää. Raninen toivoo, että toiminta leviäisi myös muihin vankiloihin ja se otettaisiin pysyväksi toimintamuodoksi kuntoutuksen työvälineenä. (Raninen 2013, 121.)

Kun lapselle lukee satuja, on kyseessä on psyykkisen ja fyysisen tunnesidoksen luomista. Lapsi kunnioittaa vanhemman antamaa aikaa juuri hänelle ja kuten jo aikaisemmin on todettu, ääneen lukeminen on hienoimmista kokemuksista, jonka vanhempi voi lapselleen antaa. (Heikkilä-Halttunen 2015, 132.) Myös äänikirjat ajavat takaa samaa asiaa lapsen kokemusten karttumisessa ja tunnesidoksen kasvussa kuin vanhemman ääneen lukeminen lapselle fyysisesti (Heikkilä-Halttunen 2015, 86).

Tutkimuksen (Harvard University in the US) mukaan lapset hyötyvät enemmän isän lukemasta iltasadusta. Tutkija Elisabeth Duursma toteaa, että vaikutukset ovat huikeat, varsinkin jos isä aloittaa ääneen lukemisen lapsen ollessa alle 2-vuotias. Naiset ja miehet käsittelevät lukemaansa eri tavoin ja näin kysyvät lapselta luetusta sadusta erilaisia asioita. Naiset kysyvät lähinnä faktoja, esim. kuinka monta omenaa näet? Isät käyttävät abstrakteja kysymyksiä, esim. katso tikkaat, muistatko kun minulla oli tikkaat peräkärryssä? Tällaiset kysymykset kehittävät lasten kielellistä kehitystä enemmän, koska heidän täytyy käyttää aivojaan enemmän, joka on kognitiivisesti haastavampaa. (The Telegraph 2015.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuslupa anottiin Vaasan vankilan johtajalta. Tutkimuksen suorittaminen saatiin kannustusta niin Vaasan vankilasta kuin Vaasan kaupunginkirjastolta. Tutkimustulokset halutaan julkaista Rikosseuraamuslaitoksen intranetissä, koska tavoitteena on saada Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan vaikutukset perhetyön näkökulmasta näkyväksi jokaiseen vankilaan Suomessa.

Opinnäytetyön pää tutkimusongelmana oli selvittää Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitystä Vaasan vankilassa rangaistustaan suorittaville isille. Opinnäytetyön avulla haluttiin tuoda myös lisää tietoa vankilassa tapahtuvan perhetyön merkityksestä. Vankilassa olevan isän vanhemmuuteen panostamalla on suuri mahdollisuus vaikuttaa pitkällä tähtäimellä uusintarikollisuuden ehkäisyyn ja myös tämän takia pitäisi panostaa enemmän vankilassa rangaistustaan suorittavien vanhempien tukemiseen.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusote voi olla kvantitatiivinen eli määrällinen tai kvalitatiivinen eli laadullinen. Joissakin tutkimuksissa näillä kahdella tutkimusotteella voidaan onnistuneesti täydentää toinen toistaan. (Heikkilä 2001, 16.)

Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161.) Laadullinen tutkimus antaa uuden tavan ymmärtää ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään saamaan yhdestä havaintoyksiköstä irti mahdollisimman paljon eli tapausta käsitellään perusteellisesti syvyysuunnassa. Tiedon keruun ja analysoinnin pääasiallinen instrumentti on itse tutkija, jonka kautta reaali maailma suodattuu tutkimustuloksiksi. Laadulliseen tutkimukseen liittyy suora kontakti tutkittavan ja tutkijan välillä, tutkija menee ilmiön pariin ”kentälle”

haastattelemaan (haastattelut, teemahaastattelut) tai havainnoimaan. (Kananen 2014, 19.)

Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Sen avulla voidaan selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia. Se edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Aineiston keruussa käytetään yleensä standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja tuloksia voidaan havainnollistaa taulukoin tai kuvioin. Yleensä saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne, mutta ei pystytä riittävästi selvittämään asioiden syitä. (Heikkilä 2001, 16.) Kvantitatiivisen tutkimuksen takana on kuitenkin jossain vaiheessa tehty kvalitatiivinen tutkimus, jonka tuloksena on syntynyt teoria tai malli. (Kananen 2014, 31.)

4.2 Aineiston kerääminen

Aineisto kerättiin neljästä Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnasta syksyn 2014 - syksyn 2015 aikana. Aineiston keräämiseen käytettiin kyselylomaketta (LIITE 1) sekä ryhmätoiminnassa havainnoituja asioita. Tutkimuksen tekijä osallistui kolmeen eri Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan tarkoituksenaan havainnoida ja sisäistää ryhmätoiminnan merkitystä. Ryhmätoimintaan osallistui yhdeksäntoista isää. Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan ensimmäisellä tapaamiskerralla kerrottiin toimintaan osallistuneille isille tekeillä olevasta tutkimuksesta ja lupa tutkimuksen tekijän läsnäoloon ja kyselylomakkeen vastausten käyttämiseen opinnäytetyössä pyydettiin kirjallisesti.

Ryhmätoiminnan viimeisellä tapaamiskerralla jaettiin kyselylomakkeet. Kyselylomake sisälsi avoimia kysymyksiä ja strukturoituja eli monivalintakysymyksiä. Kyselylomake oli pääasiassa puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu.

Puolistrukturoidussa haastattelussa on strukturoituja eli monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Haastatteli kirjottaa tai vastaaja vastaa lomakkeelle varattuun kohtaan vastauksen mahdollisimman tarkasti ohjeiden mukaan. Teemahaastattelussa teemat ovat pohdittu etukäteen ja niillä on etukäteen päätetty tarkoitus. (Tilastokeskus 2015.)

Osa isistä halusi vastata kysymyksiin itse joko paikan päällä tai omassa rauhassa ja osa isistä halusi, että kyselylomake täytetään haastattelemalla. Kyselylomakkeisiin saatiin vastaus kahdeksaltatoista ryhmätoimintaan osallistuneelta isältä. Vastaamatta jättänyt isä vapautettiin vankilasta ennen viimeistä tapaamiskertaa, joten vastaaminen oli tässä tapauksessa mahdotonta. Ryhmätoimintaan osallistuneille isille selvennettiin, että tutkimus suoritetaan kenenkään henkilöllisyyttä paljastamatta.

Kyselylomakkeilla haluttiin selvittää Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan ja toiminnan aikana opittujen asioiden merkitystä ryhmätoimintaan osallistuneiden isien näkökulmasta. Opinnäytetyöhön haastateltiin kriminaalihuollon tukisäätiön perhetyön päällikkö Tarja Sasia, Vaasan vankilan sosiaalityöntekijä Mari-Anne Laksoa ja Vaasan kaupunginkirjaston pedagogista informaatikkoa Terhi Piikkilää.

4.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavana olevaa ilmiötä ja analyysin tavoitteena on luoda selkeä kuvaus tutkittavana olevasta ilmiöstä. Sisällönanalyysillä järjestetään aineisto selkeään muotoon pitämällä aineiston antama informaatio mukana. Analyysillä selkeytetään aineistoa, jotta sen pohjalta voidaan tehdä luotettavia ja selkeitä johtopäätöksiä tutkittavana olleesta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110.) Sisällönanalyysia voidaan käyttää silloin, kun tutkimus tuottaa runsaasti aineistoa, esimerkiksi kyselomakkeissa olevien avointen kysymysten analysointiin. Sisällönanalyysi voi olla kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen. Molemmissa analyyseissä muuttujat voidaan jakaa luokkiin ja tarkasteltavana olevat asiat voivat vaihdella. Asiat voivat olla sana, lause tai teema. (Hirsijärvi & Hurme 1991, 115.)

Tutkimustulosten analysointi aloitettiin lukemalla kyselomakkeet huolellisesti läpi useaan kertaan. Avoimet kysymykset käytiin läpi vastaus kerrallaan ja vastauksista kerättiin samantyyllisiä ilmaisuja ja ilmaisuista muodostettiin pää- ja alaluokat. Jokaisen ilmaisun alle kerättiin vastauksista saatuja sitaatteja, koska tutkimuksessa oli oleellista saada vastaajien ääni näkyväksi. Kyselylomakkeessa oli myös monivalintakysymyksiä, joiden vastaukset laskettiin yhteen eli kvantifioitiin. Tuloksia esiteltiin käyttämällä taulukoita ja suoria lainauksia vastauksista. Tuloksia pystyttiin osittain vahvistamaan ryhmätoiminnan havainnointia hyväksikäyttäen.

4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekijän tulee huomioida eettiset kysymykset tutkimusta tehdessään. Jotta tutkimus on eettisesti hyväksyttävä tulee tutkimuksen teossa noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa huolellisuus, rehellisyys ja tarkkuus käsiteltäessä tutkimusaineistoa ja se, että tutkimusprosessi on toteutettu vaatimuksien edellyttämällä tavalla ja tutkimus on laadittu kaikkien tutkimukseen osallistuneiden hyväksymällä tavalla. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 23-24.)

Tutkimuksen vastausprosentti oli 100. Tutkimusta voidaan tämän perusteella pitää luotettavana. Tutkimuksen luotettavuutta lisäävät tutkimustuloksissa käytetyt suorat lainaukset eli sitaatit. Tutkimusta vertailtaessa muihin tutkimuksiin saatiin vastaavanlaisia vastauksia ja tuloksia joka lisää tutkimuksen uskottavuutta. Tutkimuksen teoriaosuus on laadittu vastaamaan tutkimusongelmaa.

Tutkimukseen osallistuminen oli Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnassa mukana olleille isille täysin vapaaehtoista ja tätä korostettiin tutkimusprosessin aikana. Suostumuslomakkeessa (LIITE 2) tuotiin selkeästi esille, että annetut vastaukset käsitellään luottamuksellisesti kenenkään henkilöllisyyttä paljastamatta ja kerätty aineisto hävitetään asianmukaisesti arvioinnin valmistuttua. Huomioitavaa on, että opinnäytetyössä selvitettiin ainoastaan isän näkökulmaa ja vastaukset liittyen lapsiin ja huoltajiin ovat ainoastaan isän kokemus tai oletus asiasta. Lapsien tai huoltajien mielipidettä ei tässä tutkimuksessa ole selvitetty. Kysymykset haluttiin

asetella selkeästi ja johdonmukaisesti siten, että niihin on helppoa vastata halutessaan lyhyesti tai pitkästi. Suostumus- ja osa kyselylomakkeista jaettiin ryhmätoimintaan osallistuneille henkilökohtaisesti. Osa kyselylomakkeista täytettiin ryhmätoiminnan viimeisellä kerralla tai omassa rauhassa, osa taas täytettiin haastattelemalla isää isän omasta toiveesta. Haastattelua tehdessä huomioitiin aiheessa pysyminen ja vastaajaa ohjattiin palaamaan kysytyyn kysymykseen, jotta materiaali olisi vertailukelpoinen itse täytettyihin kyselylomakkeisiin.

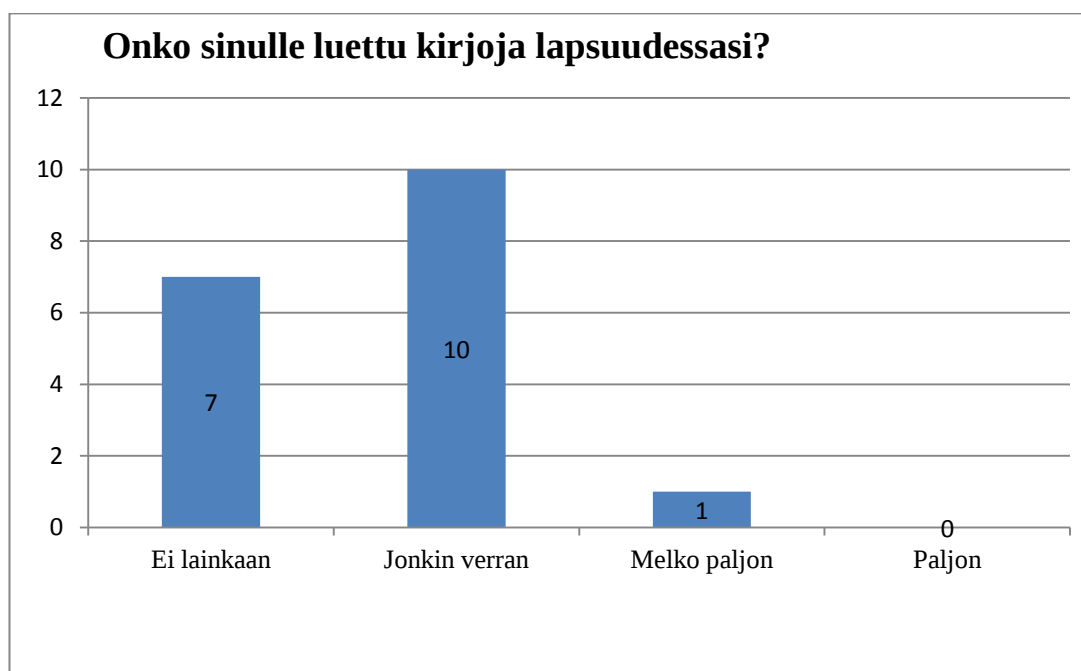
Kyselylomakkeen vastauksia on käsitelty analyysin eri vaiheissa niitä mitenkään muuttamatta. Tutkimustuloksissa on käytetty vastaajien suoria sitaatteja tuoden Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneiden isien omia ajatuksia ja mietteitä esille. Vankilan sosiaalityöntekijän ja Kriminaalihuollon perhetyön päällikön haastattelut nauhoitettiin. Nauhoituksista saatuja kommentteja lainattiin opinnäytetyön eri osioihin. Vaasan kaupunginkirjaston pedagogisen informaation haastattelu tehtiin kyselynä sähköpostitse ja sitä on lainattu opinnäytetyön eri osioissa.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeet jaettiin Vaasan vankilassa Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneille isille toiminnan viimeisellä kokoontumiskerralla. Ryhmätoiminnan alusta loppuun suoritti yhteensä kahdeksantoista isää syksyn 2014 - syksyn 2015 aikana, joista kaikki (18) osallistuivat tutkimukseen. Seuraavassa käydään läpi kyselylomakkeiden vastauksia havainnollistaen ja selventäen niitä kuvioden ja vastauksista poimittujen sitaattien avulla.

5.1 Osallistujien lapsuuden kokemukset lukemisesta

Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneilta isiltä kysyttiin onko heille luettu kirjoja heidän lapsuudessaan. Kaikki (18) isää vastasivat kysymykseen. Kuvio 1 havainnollistaa kuinka paljon vastaajille luettiin kirjoja heidän lapsuudessaan.

Kuvio 1. Kokemus lapsuudessa luetuista kirjoista.

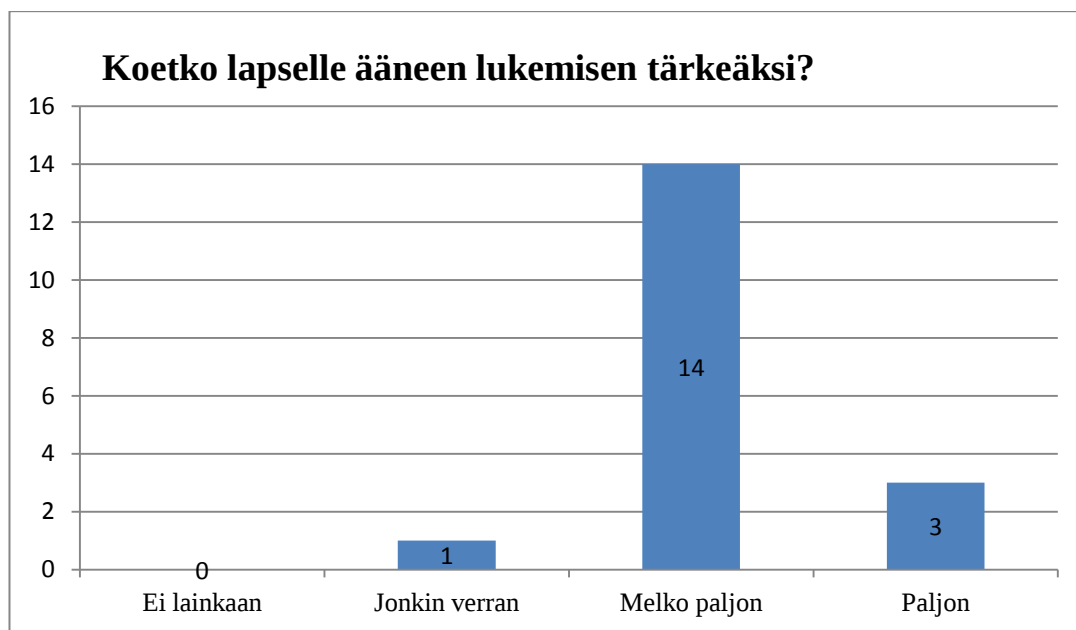
Ryhmätoimintaan osallistuneista 7 (39 %) vastasi että heille ei luettu lapsuudessa lainkaan kirjoja. Jonkin verran kirjoja oli luettu 10 (55,5 %) vastaajista ja melko paljon kirjoja oli luettu 1 (5,5 %) vastaajista. Kukaan ei vastannut, että heille olisi luettu lapsuudessa paljon kirjoja.

Tämän ohella oli avoin kysymys, johon vastasi vain kaksi kaikista (18) isistä. Kysymyksellä haluttiin selvittää, minkälaisia muistoja lapsuudessa kuultuihin kirjoihin liittyy. Vastaajat kertoivat muistojen olevan hyviä.

Lapsuudessa opitut tavat ja rutiinit antavat meille mallin, kuinka toimimme tulevaisuudessa omien lapsiemme kanssa. Jos lapsuuteen kuului iltasatu, niin suurella todennäköisyydellä tätä opittua tapaa jatketaan myös omille lapsille. Edellisellä kysymyksellä haluttiin kartoittaa kuinka monelle vastaajista ääneen lukeminen on luonnollista jo lapsuudesta.

5.2 Osallistujien ajatukset lukemisen tärkeydestä

Ryhmätoimintaan osallistuneilta isiltä kysyttiin kokevatko he lapselle ääneen lukemisen tärkeäksi (Ks. kuvio 2). Kaikki (18) isät vastasivat kysymykseen.

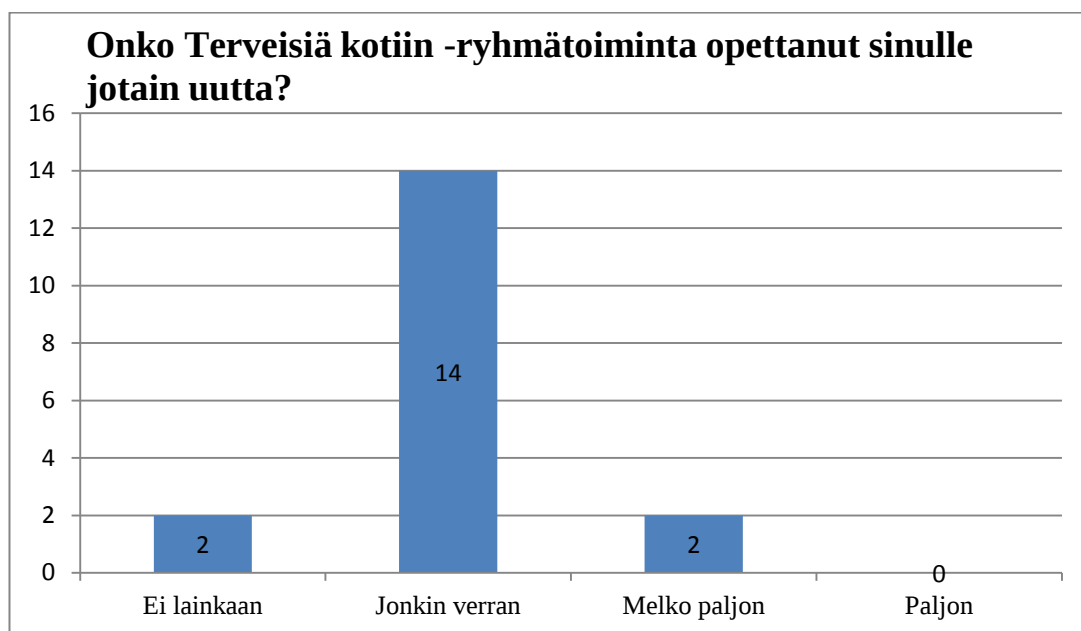
Kuvio 2. Kokevatko isät ääneen lukemisen lapselle tärkeäksi.

Ryhmätoimintaan osallistuneista isistä 1 (5,5 %) pitää ääneen lukemisen tärkeyttä jonkin verran tärkeänä. Melko paljon tärkeänä ääneen lukemista piti 14 (78 %) isää ja isistä 3 (16,5 %) vastasi kysymykseen paljon. Vastausvaihtoehtoa ”Ei lainkaan tärkeä” ei valinnut kukaan vastaajista.

Ryhmätoiminnassa mukana olleet isät oppivat lukemisen merkityksen lapsen kehitykseen toiminnan aikana. Suurin osa isistä vastasi, että lukeminen lapselle on melko tärkeää. Isät hämmästelivät lukemisen vaikutuksia lapsen kehitykseen ja kuinka lukeminen saattaa lähentää vanhemman ja lapsen suhdetta, mikä taas saattaa selittyä osittain edellisen kysymyksen tuloksilla (Ks. Kuvio 1).

5.3 Osallistujien oppimat asiat ryhmätoiminnan aikana

Kyselylomakkeessa kysyttiin ovatko isät oppineet ryhmätoiminnan aikana jotain uutta (Ks. kuvio 3). Kaikki (18) isät vastasivat kysymykseen.

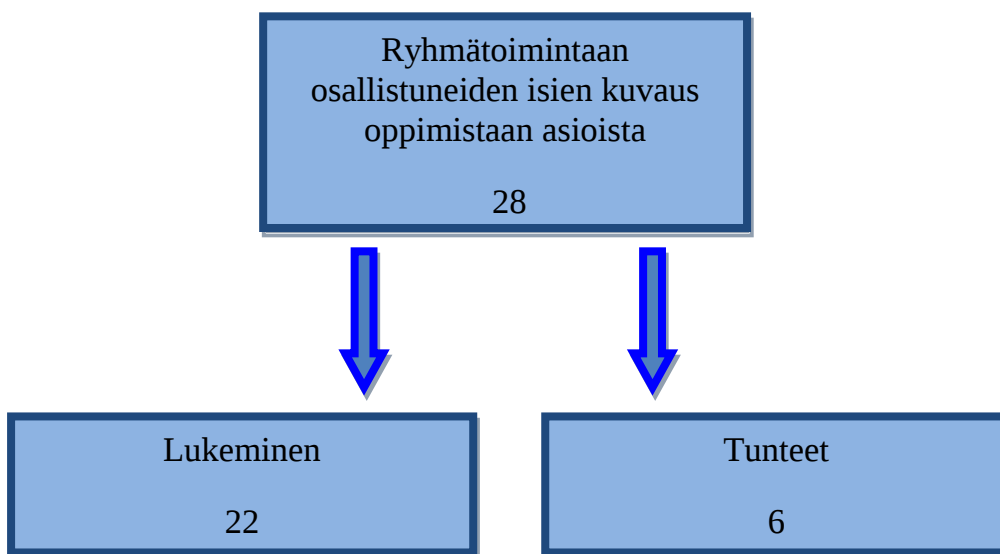

Kuvio 3. Isien kokemus uuden oppimisesta ryhmätoiminnan aikana.

Isistä 2 (11 %) vastasi, että he eivät oppineet ryhmätoiminnan aikana mitään uutta. Jonkin verran uutta oli oppinut 14 (78 %) isää. Melko paljon uutta oli oppinut 2 (11 %). Kukaan isistä ei vastannut oppineensa paljon uutta ryhmätoiminnan aikana.

5.4 Osallistujien kuvaus oppimistaan asioista

Ryhmätoimintaan osallistuneita isiä pyydettiin kuvailemaan mitä uutta he oppivat ryhmätoiminnan aikana (Ks. Kuvio 4). Isistä 16 vastasi kysymykseen. Kysymykseen vastanneiden isien (16) vastauksista löytyi yhteensä 28 ilmaisua.

Kuvio 4. Ilmaisut uuden oppimisesta ryhmätoiminnan aikana (lkm).

Lukeminen (22 ilmaisua). Lukemisen alaluokiksi muodostuivat lukemisen tärkeys (10 ilmaisua), eläytymisen (8 ilmaisua), lapsen kehitys (2 ilmaisu) ja kirjasto (2 ilmaisua).

Lukemisen tärkeys (10 ilmaisua). Lukemisen tärkeys tuli ilmi suurimmassa osassa vastauksista, jota vahvistaa jo aikaisemman kysymyksen tulos (Ks. Kuvio 2).

”Opin kuinka tärkeää lukeminen on lapselle ja kuinka maailma voi avautua eri tavalla lukemisen kautta.”

”On tärkeää lukea lapselle satuja, kertomuksia, tarinoita ja siten antaa väriä elämään niin kuin henkiselle puolelle.”

Eläytymisen (8 ilmaisua). Ryhmätoiminnan aikana opeteltiin eläytymään ääneen luettaessa, joka näkyy vastauksissa.

”Huomasin, että lukutilanteessakin voi eläytyä ja muuttaa ääntä eri hahmoille.”

”Opin ehkä sen miten kirjan voi lukea, eläytymällä.”

Lapsen kehitys (2 ilmaisua). Lukemisen vaikutuksesta lapsen kehitykseen keskusteltiin toiminnan aikana.

”En tiennytkään kuinka paljon lukeminen voi vaikuttaa lapsen kehitykseen ja kuinka monella tavalla lukeminen muutenkin vaikuttaa lapseen”.

Kirjasto (2 ilmaisua). Kirjaston henkilökunta kertoi kirjaston palveluista ja antoi kirjavinkkejä isille toiminnan aikana.

”Opin esimerkiksi lukemisen eri tyyleistä ja muutenkin kirjallisuudesta ja kirjaston toiminnasta opin paljon uutta.”

Tunteet (6 ilmaisua). Tunteiden alaluokiksi tulivat ilo (3 ilmaisua) ja avoimuus (3 ilmaisua).

Ilo (3 ilmaisua). Isät löysivät uuden tavan tuoda iloa lapsensa elämään.

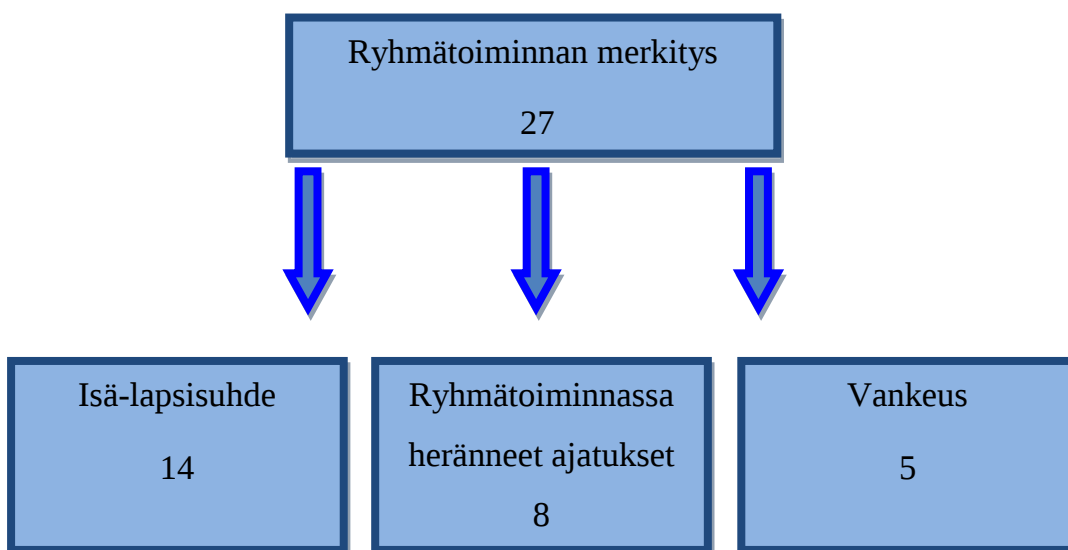
”Hokasin, että tälläkin lailla voi ilahduttaa ja tuoda iloa lapsen elämään ja sitä tunnetta että oikeesti välittää.”

Avoimuus (3 ilmaisua). Vertaistuen avulla oli helppo puhua vanhemmuudesta vankilassa.

”Kurssilla oli avoin ilmapiiri ja opin että on ok puhua asioista ääneen.”

5.5 Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys

Kyselylomakkeen avulla haluttiin saada selville, mikä merkitys ryhmätoiminnalla on ollut isille. Kaikki (18) isät vastasivat tähän kysymykseen. Vastauksista löytyi 28 ilmaisua (Ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Ilmaisut Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkityksestä isille (lkm).

Isä-lapsisuhde (14 ilmaisua). Alaluokiksi isä-lapsisuhteeseen tulivat: saa antaa lapselle jotain (6 ilmaisua), ajatukset lapsessa (4 ilmaisua), lapsi muistaa mut (2 ilmaisua) ja välittämisen näyttäminen (2 ilmaisua).

Saa antaa lapselle jotain (6 ilmaisua). Kirjapaketin avulla isät ovat tunteneet olevansa läsnä lapsen arjessa ja kokevat olevansa jotenkin hyödyksi.

”Kyllä se merkitsee paljon, että täältä käsin voi lapselle antaa jotain, esim. joululahjan. Kyllä se on iso asia kun lapselle tulee ikävä niin se äiti voi laittaa nauhan päälle ja isä on sitten niinku läsnä.”

”Sain lähetettyä lapselle joululahjan.”

Ajatukset lapsessa (4 ilmaisua). Ryhmätoiminnassa merkitsevää oli lapsen säännöllinen miettiminen.

”Kerran viikossa sai olla niin kuin lapsen luona ja ajatella lasta.”

Lapsi muistaa mut (2 ilmaisu). Lapsi kuulee isänsä äänen cd-levyltä halutessaan.

”Se, että lapsi muistaa, että mäkin olen olemassa vaikka mä olen täällä.”

Välittämisen näyttäminen (2 ilmaisu). Vankilasta on haasteellista osoittaa lapselle välittävänsä. Merkitsevää oli, että Terveisiä kotiin –ryhmätoiminta antoi siihen mahdollisuuden.

”Se merkkää, että pystyy täältä näyttämään lapselle, että se on tärkeä.”

Ryhmätoiminnassa heränneet ajatukset (9 ilmaisu). Alaluokaksi ryhmätoiminnassa heränneisiin ajatuksiin olivat: uuden oppiminen (3 ilmaisu), piristi päivää (3 ilmaisu) ja lukemisen tärkeys (2 ilmaisu),

Uuden oppiminen (3 ilmaisu). Ryhmätoiminnassa on merkinnyt, että sai oppia uusia asioita.

”Ollut mukavaa olemista ja opittu uutta hyvien/mukavien ihmisten kanssa.”

Piristi päivää (3 ilmaisu). Tapaamiset olivat isille piristävä kokemus vankilan arjessa.

”Piristi päivää nähdä niin energisiä kurssin vetäjiä”.

Lukemisen tärkeys (2 ilmaisu). Isille merkitsevää oli huomata, kuinka tärkeää on lukea lapselle.

”Laittanut ajattelemaan miten tärkeää on lukea ja antaa lapsen elää saduissa, unelmissa.”

Vankeus (5 ilmaisu). Alaluokiksi vankeuteen tulivat: hyödyllistä tekemistä (3 ilmaisu), motivaatio muutokseen (1 ilmaisu) ja muistuttaa mistä jäädään paitsi (1 ilmaisu).

Hyödyllistä tekemistä (3 ilmaisu). Ryhmätoiminnassa merkitsevää oli saada hyödyllistä tekemistä.

”Pääsee hetkeksi ulos sellistä ja tuloo käytettyä vankeusaika hyödyllisesti ja on tekemistä pitkiin tylsiin päiviin.”

Motivaatio muutokseen (1 ilmaisu). Ryhmätoiminta on koettu tärkeäksi monessa suhteessa.

”Oon käynyt monta kurssia vain muodon vuoksi, mutta tässä projektissa oon ollut 100% mukana ja herännyt motivaatio niin kuin muutokseen.”

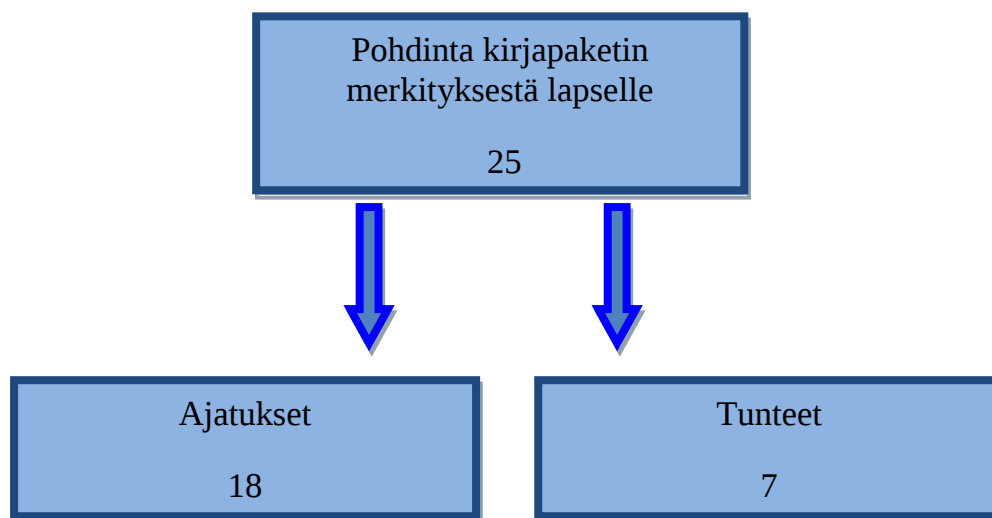
Muistuttaa mistä jäädään paitsi (1 ilmaisu). Ryhmätoiminnassa käytiin keskustelua vanhemmuudesta ja vanhempien tärkeydestä lapsilleen.

”Mun mielestä se on hyvä, että tälläisiä järjestetään koska tämänlaiset toiminnot muistuttavat mistä jäädään paitsi, kun ollaan lusimassa.”

Ryhmätoiminnan aikana käydyissä keskusteluissa ja vastauksista tuli ilmi, kuinka turhaksi isät saattavat itsensä ajoittain tuntea, koska he eivät voi vankilasta käsin turvata lapsensa tai perheensä toimeentuloa, antaa lahjoja tai olla ylipäättään arjessa mukana. Tästä syystä kirjapaketin lähettäminen on ollut suuri motivaatio toimintaan hakeutuessa.

5.6 Ajatukset kirjapaketin merkityksestä

Ryhmätoimintaan osallistuneita isiä pyydettiin pohtimaan toiminnan aikana lähetetyn kirjapaketin merkitystä lapselle. Kaikki (18) isät vastasivat kysymykseen: mitä ajattelet kirjapaketin merkitsevän lapsellesi. Vastauksista löytyi 25 ilmaisua (Ks. Kuvio 6).

Kuvio 6. Ilmaisut kirjapaketin merkityksestä lapselle (lkm).

Ajatukset (18 ilmaisua). Alaluokiksi tulivat tärkeä (11 ilmaisua), välittäminen (4 ilmaisua), muistaminen (2 ilmaisu) ja rutiinien mahdollistaminen (1 ilmaisu).

Tärkeä (11 ilmaisua). Ryhmätoimintaan osallistuneet isät ajattelivat lapsen kokevan kirjapaketin tärkeäksi.

”Tärkeä, kyllä sille ikävä varmaan tulee.”

”Kai se on tärkeä koska se on juuri minulta.”

”Kun se tosta kasvaa, niin kyllä se tulee oleen sille tärkeä.”

Välittäminen (4 ilmaisua). Isät uskoivat kirjapaketin antavan lapsilleen tunteen välittämisestä.

”Kyllä mä uskon, että merkitsee tosi paljon. Uskon, että lapsi aistii että isi välittää ja rakastaa.”

”Paljon isoja tunteita, välittämistä.”

Muistaminen (2 ilmaisu). Isät ajattelivat kirjakäsitteen merkitsevän lapsilleen, että heitä on muistettu isän vankeuden aikana.

”Ainakin toivon, että olisivat mielissään kun muistetaan, että kyllä se jotain merkkää.”

”Kyllä se merkkää, että muistetaan jotenkin, kirjat on osuvia ja sitten, että siinä on mun lukema satu.”

Rutiinien mahdollistamisella (1 ilmaisu). Ryhmätoiminnassa äänitetty cd-levy mahdollistaa iltasatujen kuuntelemisen.

”Lapsi tykkää ja varmaan säilyttää pitkään kirjat ja cd:n. Illan rutiineihin kuuluu, että isä lukee iltasadun ja nyt se on mahdollista vaikka isä on vankilassa.”

Tunteet (7 ilmaisu). Tunteiden alaluokiksi muodostuivat rakkaus (4 ilmaisu) ja ilo (3 ilmaisu).

Rakkaus (4 ilmaisu). Kirjakäsite merkitsee lapselle rakkautta isältä.

”Ei se tässä iässä, mut kun se kasvaa niin se huomaa, että se on tärkeä mulle ja mä rakastan sitä.”

Ilo (3 ilmaisu). Kirjakäsite tuo iloa lapselle.

”Eihän ne nyt varmaankaan ymmärrä tästä mitään, mutta kasvaessaan varmaankin ovat iloisia, että niitä on muistettu pienenä.”

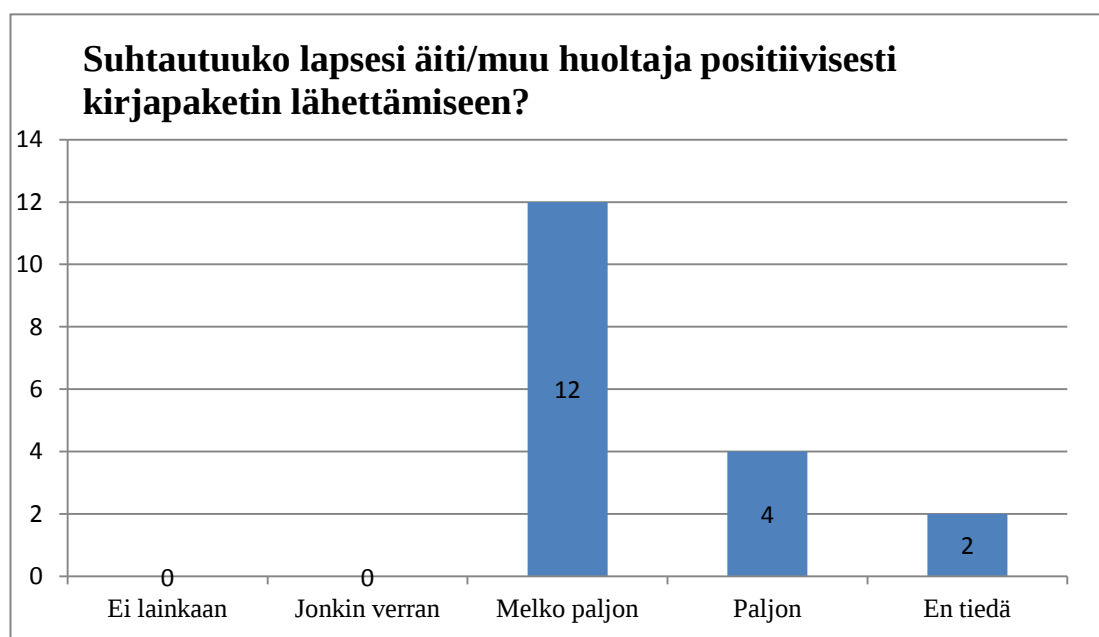
”Tulee merkitseen paljon, että välitetään ja tuo iloa.”

”Onhan se iloinen hetki, kun ne luulee ettei ne tuu multa mitään saamaan, on se iloinen yllätys.”

Vastauksista voidaan päätellä kirjapaketin merkitsevän lapsille todella paljon. Isät pystyvät osoittamaan tunteensa lapselle ja näin tuntemaan itsensä isäksi.

5.7 Ajatukset lapsen äidin/huoltajan suhtautumisesta kirjapakettiin

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin myös kuinka lapsen äiti tai muu huoltaja suhtautuu satupaketin lähettämiseen. Kaikki (18) isät vastasivat kysymykseen. Kuvio 5 kuvaa vastausten jakautumisen eri vastausvaihtoehtojen kesken.

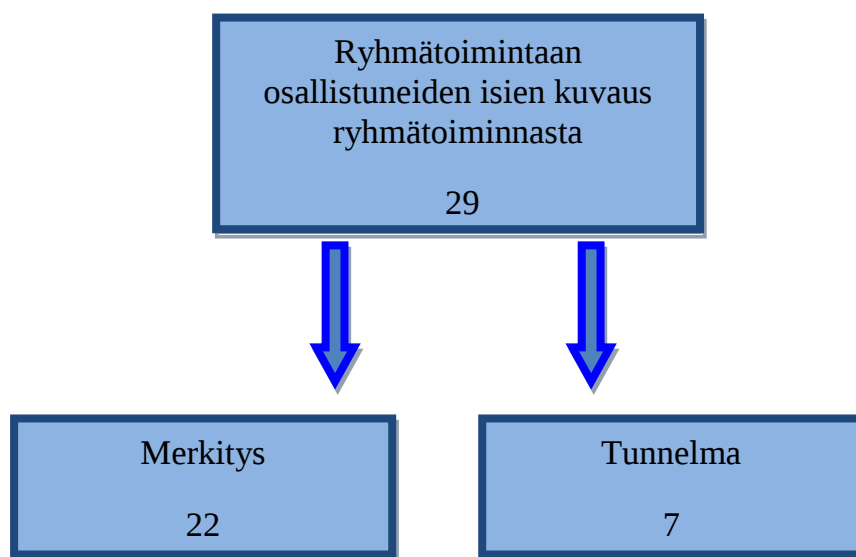
Kuvio 7. Lapsen äidin/muun huoltajan suhtautuminen kirjapakettiin.

Isät vastasivat kysymykseen siten, että äideistä/huoltajista 12 (67 %) suhtautui melko paljon eli melko positiivisesti kirjapaketin lähettämiseen. Paljon eli positiivisesti suhtautui 4 (22 %) äideistä/huoltajista. En tiedä, vastasi 2 (11 %) isää. Kukaan isistä ei vastannut, että äiti/huoltaja ei suhtautuisi lainkaan tai jonkin verran positiivisesti kirjapaketin lähettämiseen.

Vastaus perustuu isän omaan näkemykseen lapsen äidin tai muun huoltajan suhtautumisesta kirjapakettiin. Kyselylomakkeeseen lisättiin jälkikäteen vaihtoehto, en tiedä, koska kaksi (2) isää eivät tienneet äidin/muun huoltajan suhtautumista kirjapaketin lähettämiseen.

5.8 Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan osallistuneiden isien terveiset

Ryhmätoimintaan osallistuneilta isiltä kysyttiin pitäisikö Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa järjestää muissakin vankiloissa ja kaikki (18) isää vastasivat yksimielisesti kyllä. Isiä pyydettiin myös kuvailemaan Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa muille vangeille (Ks. Kuvio 8). Kaikki (18) isät vastasivat kysymykseen. Vastauksista löytyi 29 ilmaisua.

Kuvio 8. Ilmaisut ryhmätoiminnasta (lkm).

Merkitys (22 ilmaisua). Alaluokiksi ryhmätoiminnan merkitykseen muodostuivat saa antaa lapselle jotain (7 ilmaisua), tosi hyvä kurssi (4 ilmaisua), lapsille iso juttu (2 ilmaisua), sitoo perheitä (2 ilmaisua), oppii paljon (2 ilmaisua), tarpeellinen (2 ilmaisu), ainutlaatuinen (1 ilmaisu) ja suosittelen (1 ilmaisua).

Saa antaa lapselle jotain (7 ilmaisua). Ryhmätoimintaa kuvaa kirjapaketin lähettäminen.

”Lapsesta ja itsestä tuntuu hyvältä kun saa paketin lähetettyä.”

”Ei mulla ainakaan mitään negatiivista sanottavaa ole, hyvä juttu että saa jollain tavalla jotain lähetettyä. Säilyykin paremmin kirja ja cd-levy.”

Tosi hyvä kurssi (4 ilmaisua). Isät kokevat ryhmätoiminnan hyväksi.

”Tosi hyvä kurssi, suosittelen kaikille isille vankilassa.”

Lapsille iso juttu (2 ilmaisu). Vastaajat kokevat toiminnan olevan lapsille myös merkityksellinen.

”Mukava kurssi ja saa muistaa lapsia, vaikka se itsestä tuntuu pieneltä, niin se on lapsille iso juttu”

Sitoo perheitä (2 ilmaisu). Toiminta on koettu lähentävän perheitä.

”Meidän vankien lapset eivät ole tehneet mitään rikoksia. Tällaiset toiminnot sitoo perheitä.”

Oppii paljon (2 ilmaisu). Ryhmätoiminnan koetaan opettaneet paljon uutta.

”Kannattaa käydä, oppii paljon, kuinka pienillä asioilla voidaan tuottaa lapselle iloa, että lapsen elämässä voi olla mukana vaikka ollaan laitoksessa.”

Tarpeellinen (2 ilmaisu). Toiminta koettiin tarpeelliseksi.

”Kurssi oli hyvä ja tarpeellinen. Toiv. järjestetään jatkossakin ja muissa vankiloissa.”

Ainutlaatuinen (1 ilmaisu). Ryhmätoimintaa kuvattiin ainutlaatuisena.

”Toivon todellakin, että tämä kurssi tulis yleistymään muissakin vankiloissa. Suurin osa lasten isistä olis varmasti valmiita vaikka maksamaan, että tällöstä järjestettäis. Nää on niin ainutlaatuisia kun näitä ei oo ollu aijemmin.”

Suosittelen (1 ilmaisu). Ryhmätoimintaa suositellaan muille vangeille.

”Suosittelen kaikille, oli hyvä kokemus.”

Tunnelma (7 ilmaisua). Alaluokiksi ryhmätoiminnan tunnelmaan tulivat: hyvä fiilis (3 ilmaisua), kivat tädit (2 ilmaisua) ja rento meininki (2 ilmaisua).

Hyvä fiilis (3 ilmaisua). Ryhmätoiminnassa oli hyvä olla.

”Hyvä fiilis tuli kurssilla kun saa antaa jotain, silloin saa myös itse paljon.”

”Mä olen paljon enemmän pojan elämässä mukana, herättää ajatuksia, palvelee ennemmin tai myöhemmin, mä uskon siihen.”

Kivat tädit (2 ilmaisua). Kirjaston henkilökunta oli mukavaa.

”Kaikki tädit oli kivoja ja sydämmellisiä.”

Rento meininki (2 ilmaisua). Ryhmätoimintaa kuvataan rentona toimintana.

”Rento meninki, oppii vankitovereista herkemmän puolen.”

Ryhmätoiminnassa kuvattiin olevan rento ja avoin ilmapiiri. Kaikki osallistujat saivat hyvän mielen ja lapsista ja vanhemmuudesta oli helppo puhua. Vastauksissa nousee vahvasti tärkeäksi myös se, että isällä on mahdollisuus antaa lapselleen jotain konkreettista, joka tulee ilmi myös aikaisemmassa vastauksessa (Ks. Kuvio 5).

6 JOHTOPÄÄTÖSET

Opinnäytetyössä kävi ilmi, että Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan merkitys oli toimintaan osallistuneille isille suuri. Isät kokivat toiminnan positiivisena ja tunsivat olevansa jollain lailla mukana lapsensa elämässä. Lapsesta ja vanhemmuudesta voitiin puhua avoimesti muiden samassa tilanteessa olevien isien kanssa. Omaa elämäntyyliä ja omia valintoja pystyttiin miettimään ehkä jopa ensimmäistä kertaa myös lapsen näkökulmasta. Osa isistä oivalsi, mistä kaikesta he jäivät paitsi, lapsen eläessä arkea kotona ilman isää. Merkitykselliseksi koettiin, että lapselle saatiin lähettää kirjapaketti eli konkreettinen lahja. Isät kokivat, että kirjapaketin avulla he pystyvät osoittamaan lapselle, että hän on välitetty, rakastettu ja mielessä. Ruotsissa tehdyissä tutkimuksissa tulokset ovat vastaavanlaisia. Tulosten ilmaisema merkittävä hyöty perhetyöhön on käytetty hyväksi jatkamalla ja laajentamalla toimintaa eri vankiloihin Ruotsissa.

Kyselylomakkeessa kysyttiin ensimmäisenä isän ja lapsen tai lapsien ikä. Tarkoituksena oli selvittää osallistuuko ryhmätoimintaan tietyn ikäiset isät, joilla on tietyn ikäiset lapset. Lomakkeita läpi käydessä huomattiin, että kysymyksen asettelun motiivina toimi lähinnä tutkijan oma ennakkokäsitys toimintaan osallistuneiden ikäjakaumasta ja heidän lastensa ikäjakaumasta. Toimintaan osallistuneet isät olivat iältään 18–57-vuotiaita ja lapset, joille kirjapaketti osoitettiin, olivat iältään kolmesta kuukaudesta neljääntoista vuoteen. Johtopäätöksenä todetaan, että Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta kiinnostaa kaiken ikäisiä isiä ja isät eivät kokeneet lastensa iän olevan este toimintaan hakiessaan. Tulos oli yllättävä, mutta ennen kaikkea positiivinen ja kertoo myös, että ennakkoluuloja toimintaa kohtaan on saatu mallikkaasti hälvennettyä. Motivaatio omaa lastaan kohtaan on näillä isillä kohdallaan ja tätä motivaatiota on tärkeä tukea.

Koposen ja Lehtolan (2013) tekemässä opinnäytetyössä ”Me ei olla pelkkiä vankeja vaan myös hyviä isiä”, jossa arvioitiin vanhemmuusteemaista isäryhmää Riihimäen vankilassa tuli ilmi, että isäryhmään osallistuneet vangit korostivat vertaistuen merkitystä vanhemmuuden pohtimisessa. Vangit arvostivat, että

isäryhmä mahdollisti heille ajan ja paikan vanhemmuudesta keskusteluun ja muiden kokemusten kuulemiseen, mitä vankilassa ei koeta muuten olevan. Vangit kokivat myös ryhmätoiminnan parantaneen isä-lapsisuhdettaan. (Koponen & Lehtola 2013.)

7 POHDINTA

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on lapsi- ja perhetyön linjausten jalkautumista toiminnaksi ja näin hyödyksi lapsille ja vankilassa oleville vanhemmille. Opinnäytetyön tulokset kertovat ryhmätoiminnan olevan hyödyllinen ja antaneen iloa niin vankilassa oleville vanhemmille kuin heidän lapsilleen. Opinnäytetyössä saatuja tuloksia tukee myös Ruotsin vastaavanlaisesta ryhmätoiminnasta saadut tulokset. Ruotsin toiminnasta saaduista tuloksista kävi ilmi, että vanki-isien käytyä Godnattsagor inifrån -projektin, kiinnostuivat he myös muista vanhemmuutta tukevista ryhmätoiminnoista.

Ihmettelen, miksi näinkin hyvä ja valmis paketti perhetyön toteuttamisesta ei ole levinnyt muihin vankiloihin Suomessa. Ryhmätoiminta on helppo toteuttaa kaikissa suljetuissa eri turvatasojen vankiloissa, koska toiminta ei edellytä vankilan tiloista poistumista. Ulkopuolinen ryhmätoimintaan osallistuva henkilökunta on koulutettua ja he omaavat aidon kiinnostuksen ja motivaation tuottaa iloa lapsille ja vankeudessa oleville vanhemmille. Rahallisesti ryhmätoiminta ei vaadi suuria satsauksia ja voidaankin sanoa, että ryhmätoiminta antaa enemmän kuin ottaa. Ryhmätoiminnan avulla isät pystyvät käsittelemään vanhemmuuttaan vertaistuen avulla, joka on tehokkaampaa ja vähemmän aikaa vievää verrattaessa yksilötyöhön. Ryhmätoiminta antaa myös muulle vankilan henkilökunnalle linkin minkä kautta perhesuhteet voidaan ottaa puheeksi.

Lapselle kirjapaketti saattaa merkitä tunnetta siitä, että vankila ei ole niin paha ja pelottava paikka isälle, koska siellä saa lukea satuja. Lapselle tämä tieto voi helpottaa hänen ennakkoluulojaan vankilaa kohtaan. Rikosseuraamuslaitoksessa puhutaan paljon tulostavoitteista, mutta mitkä ovat perhetyön tulostavoitteet? Rikosseuraamuslaitoksen lapsi- ja perhetyölinjaukset käsittävät perhetyöhön panostamista ja lapsinäkökulman huomioimista, mutta miten linjaukset saadaan käytäntöön kaikissa vankiloissa.

Vanhemmuutta tukevalle toiminnalle on vankiloissa tarvetta ja Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on oivallinen tapa tukea isän ja lapsen suhdetta ja saada isä

pohtimaan omia valintojaan suhteessa lapseen. Opinnäytetyö pyrkii Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan tulosten esittämisellä edesauttamaan toiminnan laajenemista muihin vankiloihin ja siten edistämään vankiloissa tehtävää perhetyötä.

Rikosseuraamusasiakkaiden lapsista on kannettu huolta, saavatko he tarpeeksi tukea ja saavatko he tarpeeksi kontaktia vankilassa olevaan vanhempaan. Tutkimus vankilassa tehtävän perhetyön vaikutuksista lapselle tarvitaan. Kuinka saadaan lapsen ääni kuuluviin ja kuinka voidaan mitata perhetyön merkitystä lapselle?

LÄHTEET

Andersson, M. & Johansson, K. 2010. Godnattsagor inifrån. En metodhandbok. Stadsbiblioteket i Malmö. Holmbergs i Malmö.

Björkhagen Turesson, A. 2011. Sagor som skapar skillnad. En utvärdering av Godnattsagor inifrån. Malmö.

Blacker, T. 2014. Why books are lifeline for prisoners. Independent. Viitattu 31.10.2015. <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/features/why-books-are-a-lifeline-for-prisoners-9231234.html>

Enroos, R. 2008. Vankila lapsuudessa – lapset vankilassa. Tutkimus lapsista, joiden elämää äidin vankeus värittää. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 1/2008. Vammalan kirjapaino Oy. Vammala. Viitattu 30.10.2015. http://rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-risenjulkaisusarja/6BztFTf5K/1_2008_Vankila_lapsuudessa_lapset_vankilassa.pdf

Heikkinen, R. 2001. Tilastollinen tutkimus. Oy Edita Ab. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Kariston kirjapaino Oy. Tammi. Helsinki.

Ikala, J. 2013. Vangittujen vanhempien lapsilla on lisääntynyt riski mielenterveyden ongelmiin. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Viitattu 1.11.2015. <http://www.krits.fi/fin/saatio/ajankohtaista/?2013-11-Vangittujen-vanhempien-lapsilla-on-lisaantynyt-riski-mielenterveyden-ongelmiin&nid=95>

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176. Suomen yliopistopaino Oy. Jyväskylä.

Koponen, H. & Lehtola, M-A. 2013. ”Me ei olla pelkkiä vankeja vaan myös hyviä isiä”. Vanhemmuusteemaisen isäryhmän arviointi Riihimäen vankilassa. Opinnäytetyö. Laurean ammattikorkeakoulu. Tikkurila. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54421/Koponen_Heidi_Lehtola_Mari-Anne.pdf?sequence=1

Johannsson, K. 2010. Slutrapport projekt Godnattsagor inifrån. Malmö Stadsbibliotek. Kulturförvaltningen. Viitattu 1.11.2015. https://www.bra.se/download/18.760f410713455c50f3780003425/1371914749485/2007_0453_Godnattsagor_inifr%C3%A5n_Malm%C3%B6_Stadsbibliotek.pdf

Jokipaltio, J. 1997 a. Sadun voimat II. Polupäitä sadun maailmaan. Maaseudun sivistysliitto. Gummerus Oy. Jyväskylä.

Jokipaltio, J. 1996 b. Sadun voimat. Maaseudun sivistysliitto. Jyväskylä. Gummerus Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Tammi. Keuruu.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 1991. Teemahaastattelu. Yliopistopaino. Helsinki.

Huttunen, I. & Niemelä, T. 2002. Kirja kantaa-Tarina tukee. Lapsi kasvaa-kantaako perhe? Helsinki. BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Lakso, M-A. 2015. Vaasan vankila. Sosiaalityöntekijä. Haastateltu 9.10.2015

Lakso, M-A. & Piikkilä, T. 2014. Terveisiä kotiin-kirjaston ja vankilan yhteistyö. Turku.

L 13.4.2007/417. 4§. Lastensuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 20.9.2015.
[https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelulaki%20#a417-2007](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelulaki%20#a417-2007)

L 23.9.2005/767. 4 Luku, 8§. Vankeuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 20.9.2015.
[https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767?search\[type\]=pika&search\[pika\]=vankeuslaki#L4P8](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767?search[type]=pika&search[pika]=vankeuslaki#L4P8)

Lapsi- ja perhetyönlinjaukset. 2013. Rikosseuraamuslaitos. Helsinki.

Lapsiasiavaltuutettu. 2011. Lapsiasianeuvottelukunnan aloite vankiperheiden lasten oikeuksien huomioimisesta. Viitattu 19.9.2015.
<http://www.lapsiasia.fi/nyt/aloitteet/aloite/-/view/1556908>

Lahtiharju, V. 2009. Isättömyys jättää aukon lapsen sisimpään. YLE uutiset. Viitattu 30.10.2015.
http://yle.fi/uutiset/isattomyys_jattaa_aukon_lapsen_sisimpaan/638200

Lehmusvaara, L. 2015. Vanhemman vankeuden aiheuttamat haitat lapselle. Portti vapauteen. Viitattu 26.9.2015.
http://www.porttivapauteen.fi/tietoa/tietopankki/3195/vanhemman_vankeuden_aiheuttamat_haitat_lapselle

Piikkilä, T. 2015. Vaasan kaupunginkirjasto. Pedagoginen informaattikko. Haastateltu 16.10.2015

Portti vapauteen. 2015 a. Miten vanki voi saada lomaa eli poistumisluvan vankilasta? Viitattu 31.10.2015.
http://www.porttivapauteen.fi/neuvonta/usein_kysytty/miten_vanki_voi_saada_lomaa_eli_poistumisluvan_vankilasta

Portti vapauteen. 2015 b. Valvotut ja valvomattomat tapaamiset. Viitattu 31.10.2015.
http://www.porttivapauteen.fi/laheiset/paiva_kerrallaan/laheinen/1._yhteydenpito_vangittuun/1.2._valvotut_ja_valvomattomat_tapaamiset

Perhe muurin toisella puolella- työryhmän mietintö. 2003. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 1/2003. Vammalan kirjapaino Oy.

Raninen, J. 2013. Isänä vankilassa. Vanhemmuus vankilassa ja sen vaikutukset lapsiin. Mediapinta.

Reading Agency. 2015. Inside outside: The Big Book Share Phase 3. Viitattu 31.10.2015. <http://readingagency.org.uk/adults/adults-upload/BBSaimsummary.pdf>

Rikosseuraamuslaitos. 2014. Viitattu 31.10.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2013. Risen uudet lapsi- ja perhetyön linjaukset: Lapsi pääsee koskettamaan vanhempaansa vankilatapaamisessa. Viitattu 1.11.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/2013/04/museovirastosaavankejaavuksiolavinlinnanmuurienkorjaukseen.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2012. Tapaamiset. Viitattu 31.10.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/yhteydetulkopuolelle/tapaamiset.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2011. Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011-2020. Viitattu 19.9.2015. http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/risenasiakirjoja/6A3hgIF5q/Risen_strategia_2011-2020.pdf

Schöld, M. Bibliotekare. 2015. Stadsbiblioteket Malmö. Email margareta.schold@malmo.fi. 30.10.2015.

Sassi, T. 2015. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Perhetyön päällikkö. Haastateltu 9.10.2015

Sassi, T. 2015. Portti vapauteen. Vastauksia kysymyksiin. Viitattu 1.11.2015. http://www.porttivapauteen.fi/neuvonta/kysymyksiä_ja_vastauksia/341/5

Sassi, T. 2012. Ehjä perhe. Opas vankiperheiden vertaisryhmätoiminnan ohjaajille. Kriminaalihuollontukisäätiö. Oppaita 1/2012.

Sassi, T. & Huhtimo, P. 2006. ”Kun perhe lusii”. Opas vapaudessa rikostaustaisten henkilöiden ja heidän perheidensä kanssa toimiville. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Oppaita 1/2006.

Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Juva. WSOY.

The COPING project. 2012. Children of prisoners. Interventions & Mitigations to Strengthen Mental Health. Viitattu 26.9.2015. <http://childrenofprisoners.eu/wp-content/uploads/2013/12/COPINGFinal.pdf>

The Telegraph. Bedtime stories – it`s better if dad reads them. Viitattu 29.10.2015. <http://www.telegraph.co.uk/news/health/children/11895432/Bedtime-stories-its-better-if-dad-reads-them.html>

Tilastokeskus. 2015. Viitattu 31.10.2015.
<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/04/03/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Unicef. 2015. Lapsen oikeudet. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 19.9.2015 <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan haastattelulomake

1. Minkä ikäinen olet? 18-25 26-34 34-45 45-55 56->

2. Minkä ikäisiä lapsia sinulla on?

3. Onko sinulle luettu kirjoja lapsuudessasi?

☐ Ei lainkaan ☐ Jonkin verran ☐ Melko paljon ☐ Paljon

4. Mitä muistoja siihen liittyy?

5. Koetko lapselle ääneen lukemisen tärkeäksi?

☐ Ei lainkaan ☐ Jonkin verran ☐ Melko paljon ☐ Paljon

6. Onko Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta opettanut sinulle jotain uutta?

☐ Ei lainkaan ☐ Jonkin verran ☐ Melko paljon ☐ Paljon

7. Jos on, niin mitä?

8. Mitä Terveisiä kotiin -ryhmätoiminta on merkinnyt sinulle?

9. Mitä ajattelet satupaketin merkitsevän lapsellesi?

10. Suhtautuuko lapsesi äiti/muu huoltaja positiivisesti kirjapaketin lähettämiseen?

☐ Ei lainkaan ☐ Jonkin verran ☐ Melko paljon ☐ Paljon ☐ En tiedä

11. Pitäisikö Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa järjestää muissakin vankiloissa?

Kyllä Ei

12. Miten kuvailisit Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaa muille vangeille?

Hei.

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyöni Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnasta. Opinnäytetyössäni tutkin toiminnan merkitystä vankilassa rangaistustaan suorittaville isille. Haluaisin haastatella Teitä kyseisestä toiminnasta ja sen herättämistä tunteista tai pyytää Teitä vaihtoehtoisesti täyttämään kyselylomakkeen. Haastattelu on täysin vapaaehtoinen.

Opinnäytetyössäni kaikki osallistuneita koskeva materiaali pysyy nimettömänä ja materiaali tuhoetaan asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä. Materiaalia lukee itseni lisäksi opinnäytetyöohjaajani Ahti Nyman.

Opinnäytetyö löytyy 2015 joulukuussa nimelläni osoitteesta www.theseus.fi

Suostun, että Johanna Viklund saa käyttää hyödykseen havainnoimiaan asioita kenenkään henkilöllisyyttä paljastamatta Terveisiä kotiin -ryhmätoiminnan aikana opinnäytetyössään.

Allekirjoitus ja päiväys

Nimenselvennys

Suostun Johanna Viklundin haastatteluun Terveisiä kotiin -ryhmätoimintaan liittyen, sekä siihen, että haastattelussa/kyselylomakkeessa annettuja tietoja hyödynnetään haastateltavan henkilöllisyyttä paljastamatta em. opinnäytetyössä.

Allekirjoitus ja päiväys

Nimenselvennys

Todistajan allekirjoitus ja päiväys

Nimenselvennys ja virka-
asema
